

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. Po trudnym drugim kwartale, zaburzeniach w płynności finansowej i przedłużającym się powrocie do normalnej aktywności III kwartał przyniósł poprawę koniunktury budowlanej. Poprawa jest jednak słabsza, niż się spodziewano przed trzema miesiącami, a ponadto, według obecnych prognoz, sytuacja w następnych miesiącach może ulec pogorszeniu. Wyniki lipcowego badania są pod wieloma względami porównywalne z okresem dekoniunktury w budownictwie w latach 2001-2002 (kryzys zwany bańką internetową) oraz 2012-2013 (kryzys zadłużeniowy w strefie euro).

2. Wskaźnik koniunktury w budownictwie IRG SGH (IRGCON) przyjmuje obecnie wartość 18,3 pkt, jedną z najniższych, jakie zanotowano od początku badania (w 1994 roku). Na podobnie niskim poziomie był tylko w latach 2001-2002 oraz 2012-2013. W porównaniu z II kwartałem br. wartość wskaźnika jest wprawdzie wyższa o 18 pkt, lecz w porównaniu z III kwartałem 2019 r. niższa niemal o 30 punktów.

Sytuacja firm prywatnych jest gorsza niż przedsiębiorstw publicznych – wartości wskaźnika dla sektorów: prywatnego i publicznego są równe odpowiednio: -20,2 i -10,4 pkt. W porównaniu z minionym kwartałem są wyższe o: 18,4 i 15,2 pkt, jednak w porównaniu z III kwartałem 2019 r. niższe (obie) o 30 pkt.

Podobnie jak w poprzednich kwartałach silne zróżnicowanie koniunktury obserwuje się w układzie regionalnym. Najwyższą wartość IRGCON odnotowano dla makroregionu wschodniego (3,7 pkt), a najniższą dla makroregionu północnego (-25,5 pkt).

Sytuacja w budownictwie jest zróżnicowana również pod względem rodzaju działalności. Najwyższą wartość wskaźnika, -10,2 pkt, zanotowano dla zakładów wykonujących specjalistyczne roboty budowlane. To również one najbardziej odczuły poprawę koniunktury – wartość wskaźnika wzrosła w ciągu kwartału o 25,8 pkt. Najniższą wartość IRGCON, -20,3 pkt, zanotowano dla firm zajmujących się wznoszeniem budynków. W najmniejszym stopniu poprawiła się sytuacja zakładów wykonujących roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (wzrost wartości wskaźnika o 1,2 pkt).

Tak jak w ubiegłym kwartale najniższą wartość wskaźnika koniunktury, -45,1 pkt, zanotowano dla firm prywatnych, które powstały przed 1990 rokiem.

3. Po raz pierwszy od 1995 roku wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji budownictwa w III kwartale jest ujemna i równa -3,2 pkt. Jest o prawie 29 pkt mniejsza niż przed rokiem, choć o ponad 34 pkt większa niż w poprzednim kwartale. Znaczny spadek wartości salda w skali roku zanotowano dla obu sektorów własnościowych: o 29,8 pkt dla firm prywatnych oraz o 27,3 pkt dla przedsiębiorstw publicznych.

W porównaniu do III kwartału 2019 r. we wszystkich analizowanych kategoriach zakładów obserwujemy spadek poziomu produkcji rzędu 15-50 pkt. Najwyższą wartość wskaźnika, 25,2 pkt, odnotowano dla zakładów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, a najniższą, -7,0 pkt, dla sektora prywatnego jako całości, w szczególności dla przedsiębiorstw zatrudniających do 10 osób (-31,8 pkt).

Zakłady budowlane nie spodziewają się wzrostu poziomu produkcji w IV kwartale roku. Wartość salda prognostycznego wynosi -17,5 pkt (dla sektora prywatnego -19,9 pkt, a dla publicznego -8,6 pkt).

4. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem jest w bieżącym kwartale nadal ujemna i równa -18,4 pkt. Ujemną wartość salda w III kwartale odnotowano wcześniej jedynie w 2012 roku, lecz na znacznie wyższym poziomie (-1,5 pkt). W porównaniu z poprzednim kwartałem w portfelach zakładów budowlanych jest więcej zamówień (wzrost o 21 pkt). Jednak w porównaniu do

III kwartału 2019 roku spadek wartości salda wynosi aż 41,3 pkt, zarówno ze względu na spadek poziomu zamówień eksportowych jak i krajowych (odpowiednio o: 46,9 i 40,3 pkt).

W przypadku sektorów prywatnego i publicznego nastąpiły kwartalne wzrosty, odpowiednio o: 15,4 i 45,2 pkt, do wysokości: -24,3 oraz 7,7 pkt. Prognozy dotyczące kształtowania się zamówień w nadchodzącym kwartale są gorsze od obecnych ocen – prognozowane wartości salda w ujęciu ogółem oraz dla sektorów prywatnego i publicznego są równe odpowiednio: -19,8, -24,8 i 2,0 pkt.

5. Obecny poziom wykorzystania mocy produkcyjnych w ujęciu ogółem wynosi -6,4 pkt, w sektorze prywatnym -14,5 pkt, a publicznym 26,2 pkt. W porównaniu z analogicznym kwartałem przed rokiem zmiany sięgają odpowiednio: -24,3, -31,2 oraz 0,9 pkt, a w porównaniu do poprzedniego kwartału: 23,5, 21,4 i 29,6 pkt. Spodziewany jest spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych w budownictwie w następnym kwartale.

6. Wzrósł poziom cen usług budowlanych. Wartość salda zwiększyła się w ciągu kwartału o 2,9 pkt do wysokości -13 pkt. Jest jednak niższa niż rok temu o 29 pkt. Kwartalny wzrost poziomu cen nie powstrzymał tendencji spadkowej, która trwa od 2 lat. Obserwujemy ją we wszystkich grupach zakładów budowlanych. Ankietowani przewidują wzrost poziomu cen usług budowlanych w czwartym kwartale roku.

7. Zakłady budowlane lepiej oceniają własną sytuację finansową. Wartość salda jest równa -14,8 pkt i wyższa niż w II kwartale o 35,7 pkt. W porównaniu z III kwartałem 2019 r. nastąpił spadek o -11,4 pkt. Tak niskie wartości salda w III kwartale były notowane tylko w latach 2001-2003, 2012 i 2013. Dodatkowo wartości salda przyjęło wyłącznie dla zakładów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (10,5 pkt) oraz zakładów zatrudniających powyżej 100 osób (1,1 pkt). Najgorzej swą sytuację finansową oceniają firmy z sektora prywatnego, zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa (-42,6 pkt). Spodziewane jest pogorszenie się sytuacji finansowej zakładów budowlanych w nadchodzącym kwartale; wartość salda prognostycznego wynosi -21,7 pkt.

8. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia wynosi -8,0 pkt i jest niższa niż w III kwartale 2019 r. o 12,1 pkt. Podobnie niską wartość salda w trzecim kwartale obserwowano jedynie w latach 2001 (-15,4 pkt) i 2012 (-5,9 pkt). Pod względem zatrudnienia sytuacja firm prywatnych jest znacznie trudniejsza niż przedsiębiorstw publicznych. Dla sektora prywatnego obecny poziom zatrudnienia wynosi -10,7 pkt, a publicznego 3,8 pkt. Zmiany w skali roku wynoszą odpowiednio: -16,3 i 7,1 pkt. Zakłady budowlane prognozują spadek poziomu zatrudnienia w kolejnym kwartale; wartość salda prognostycznego wynosi -18,2 pkt.

9. Również obecny poziom inwestycji jest bardzo niski. Wartość salda wynosi -25 pkt w ujęciu ogółem, -32,4 pkt dla sektora prywatnego i 7,6 pkt dla publicznego. W porównaniu z drugim kwartałem wartość salda w ujęciu ogółem jest wyższa o 24,8 pkt, jednak w skali roku nastąpił spadek o 17,4 pkt. Najniższy poziom nakładów inwestycyjnych odnotowano w zakładach zatrudniających do 10 osób (41,1 pkt) oraz prywatnych firmach będących własnością krajowych osób fizycznych (-36,5 pkt), natomiast najwyższą wartość przyjęło saldo dla zakładów zajmujących się robotami specjalistycznymi (-12,9 pkt). Należy spodziewać się spadku nakładów inwestycyjnych w firmach budowlanych w IV kwartale roku.

10. Zakłady budowlane oceniają obecnie ogólną sytuację gospodarczą w kraju lepiej niż w drugim kwartale. Wartość salda jest wyższa niż poprzednio o 27,3 pkt i wynosi -54,8 pkt. W skali roku jednak odnotowano spadek o 56,2 pkt. Dla wszystkich analizowanych grup zakładów saldo przyjmuje zbliżone wartości, choć już nie tak niskie jak w drugim kwartale. Najgorzej stan oceniają zakłady zatrudniające powyżej 100 osób (wartość salda równa -66,7 pkt), a najlepiej zakłady wykonujące roboty specjalistyczne (-40,8 pkt).

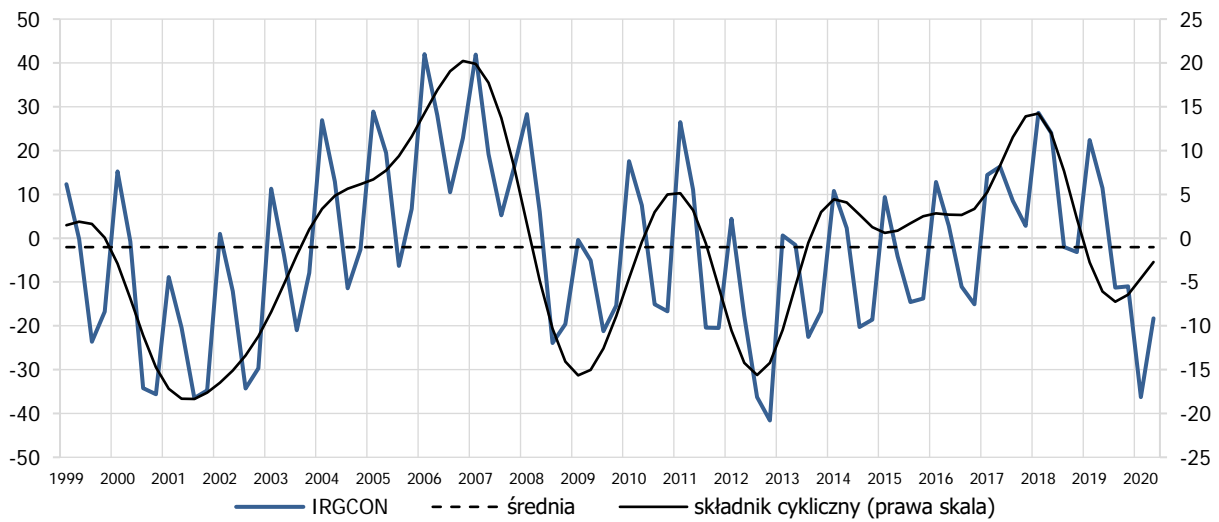
Firmy budowlane spodziewają się dalszej, choć nieznacznej poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej w nadchodzącym kwartale. Wartości salda prognostycznego wynoszą: -50 pkt w ujęciu ogółem, -50,9 pkt dla firm prywatnych i -48 pkt dla przedsiębiorstw publicznych.

11. Podobne są opinie uczestników badania nt. sytuacji w budownictwie. Wartość salda w ciągu kwartału wzrosła o 14,8 pkt, jednak w porównaniu z III kwartałem ubiegłego roku nastąpił spadek o 40,5 pkt. Podobnie jak oceny całej gospodarki, również oceny sytuacji budownictwa są zbliżone do odnotowanych podczas kryzysów z lat 2001-2002 i 2012-2013. Kondycję branży źle oceniają zarówno firmy prywatne jak i przedsiębiorstwa publiczne; wartości salda wynoszą odpowiednio: -49,6 i -44,3 pkt. Najgorzej sytuację w sektorze oceniają zakłady prywatne zatrudniające do 10 osób (wartość salda -61,2 pkt). Prognozy rozwoju sytuacji w budownictwie w nadchodzącym kwartale są jeszcze gorsze od ocen stanu bieżącego; wartość salda prognostycznego jest równa -54,5 pkt.

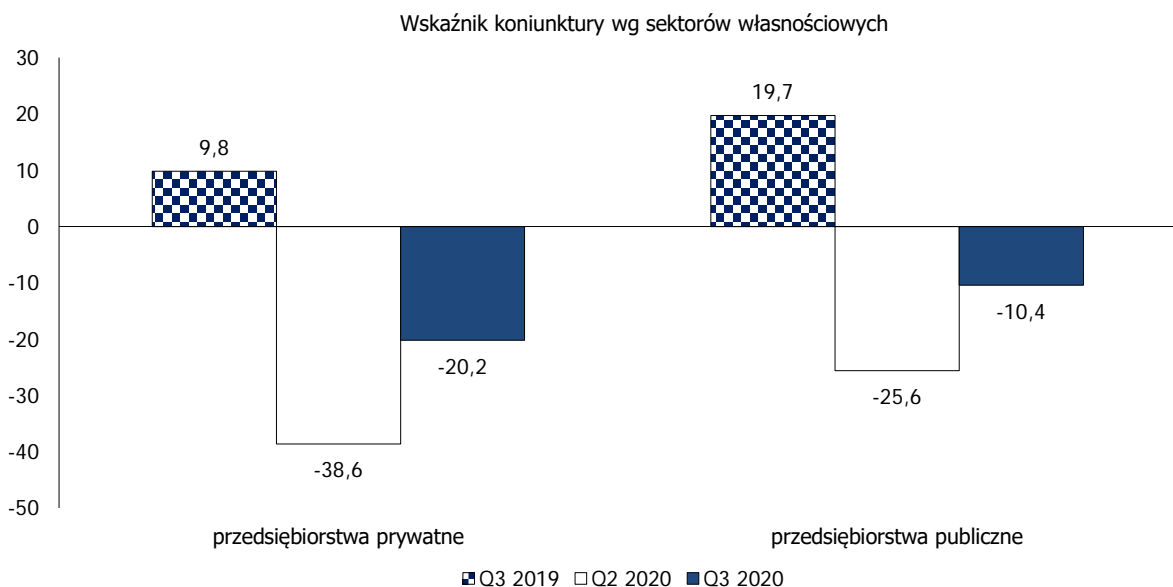
12. W porównaniu z poprzednim kwartałem nie zmieniła się uciążliwość głównych barier ograniczających aktywność produkcyjną zakładów budowlanych. W pierwszej kolejności firmy budowlane wskazują silną konkurencję wewnątrz gałęzi (45,8% ankietowanych), następnie nadmierne obciążenia podatkowe (43,4%), niestabilne przepisy prawne (36,1%) oraz zbyt wysokie ceny surowców i materiałów (34,3%). Bariery te w różnym jednak stopniu utrudniają działalność firm prywatnych i przedsiębiorstw publicznych. Konkurencja jest większym problemem dla zakładów prywatnych (odsetek wskazań wyższy o 16 pkt proc.). W przypadku niedostatecznego popytu różnica przekracza 10 pkt proc. W dalszym ciągu trudności ze znalezieniem pracowników zarówno o wysokich jak i o niskich kwalifikacjach znacząco rzutują na rozwój branży. Zakłady budowlane nie spodziewają się, by dotkliwość ww. barier istotnie się nasiliła w nadchodzącym kwartale.

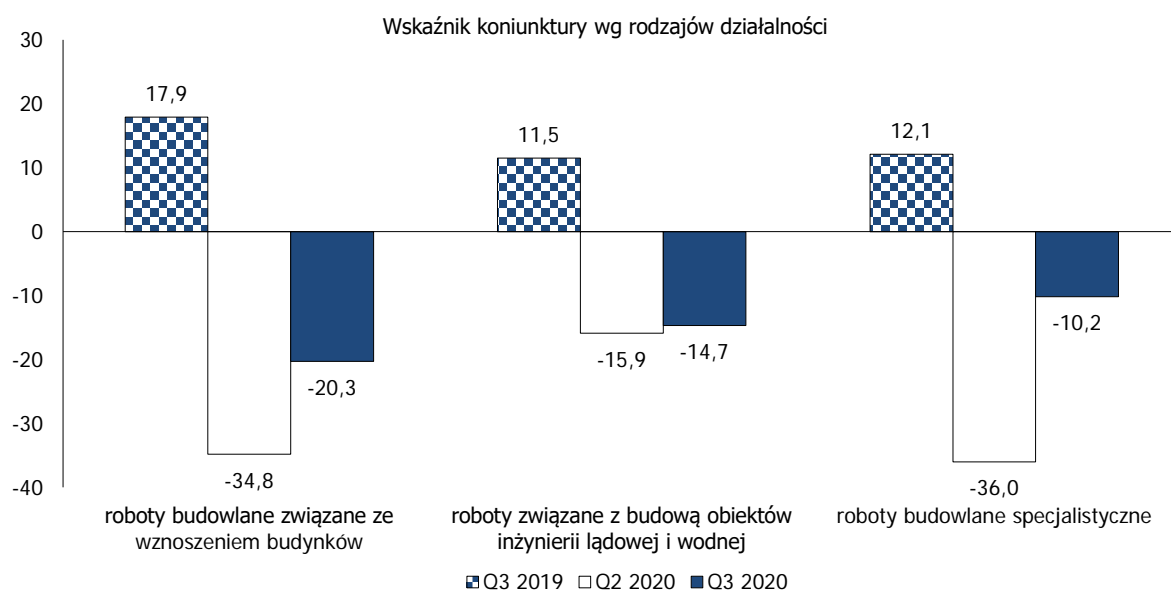
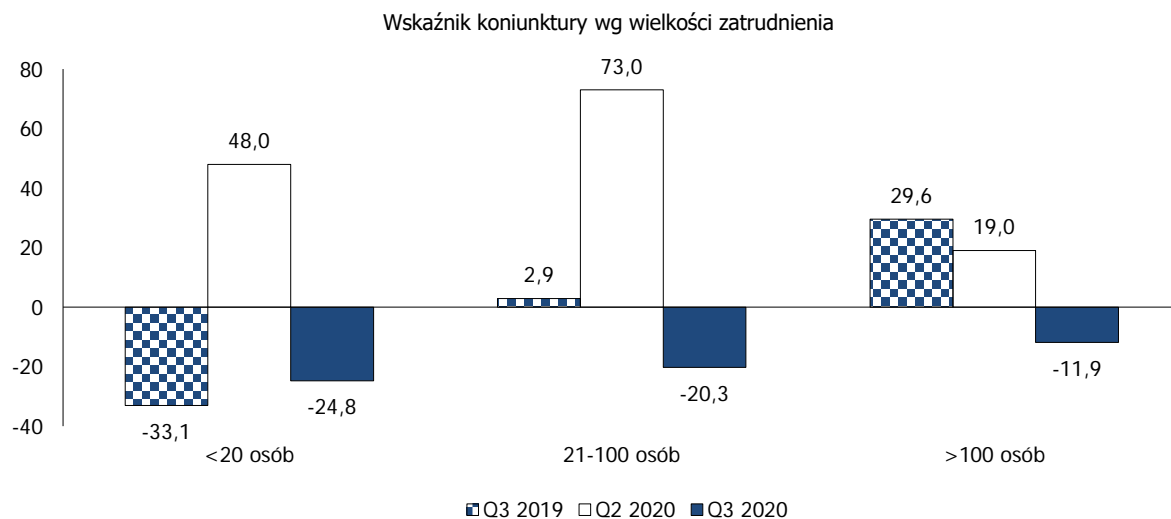
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

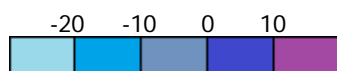
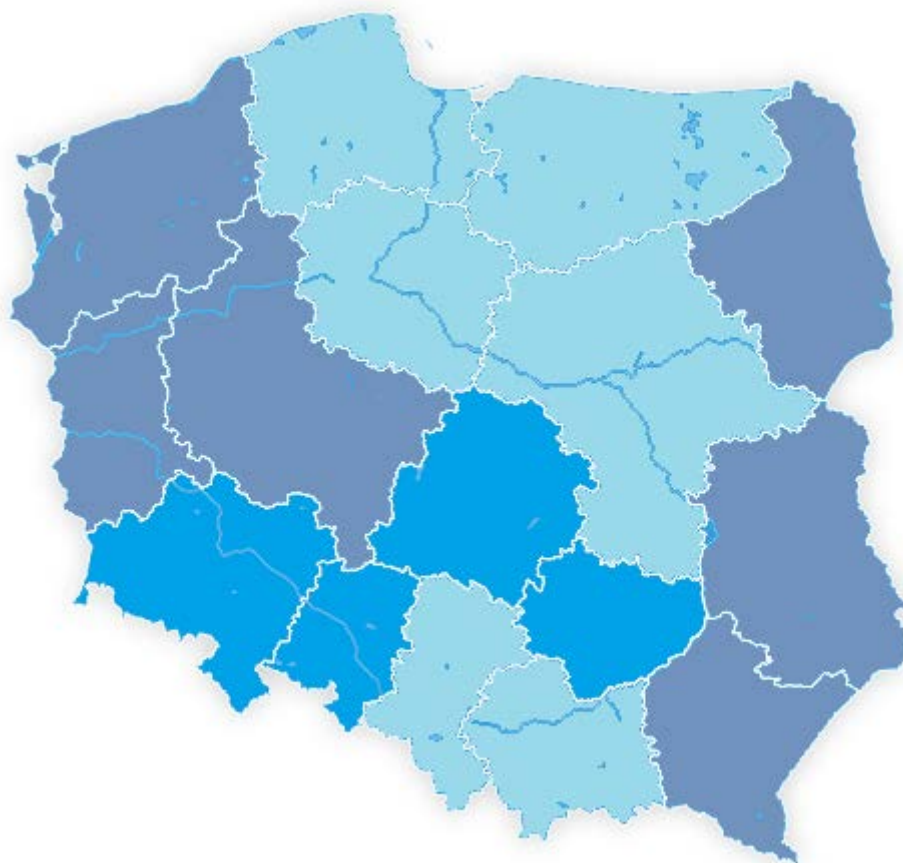

składowe salda	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020
1. zamówienia ogółem – stan	25,5	22,9	5,3	-30,4	-39,4	-18,4
2. wielkość zatrudnienia – przewidywania	19,2	-0,4	-27,9	8,4	-33,2	-18,2
wskaźnik koniunktury (IRGCON): (1.+2.)/2	22,4	11,3	-11,3	-11,0	-36,3	-18,3

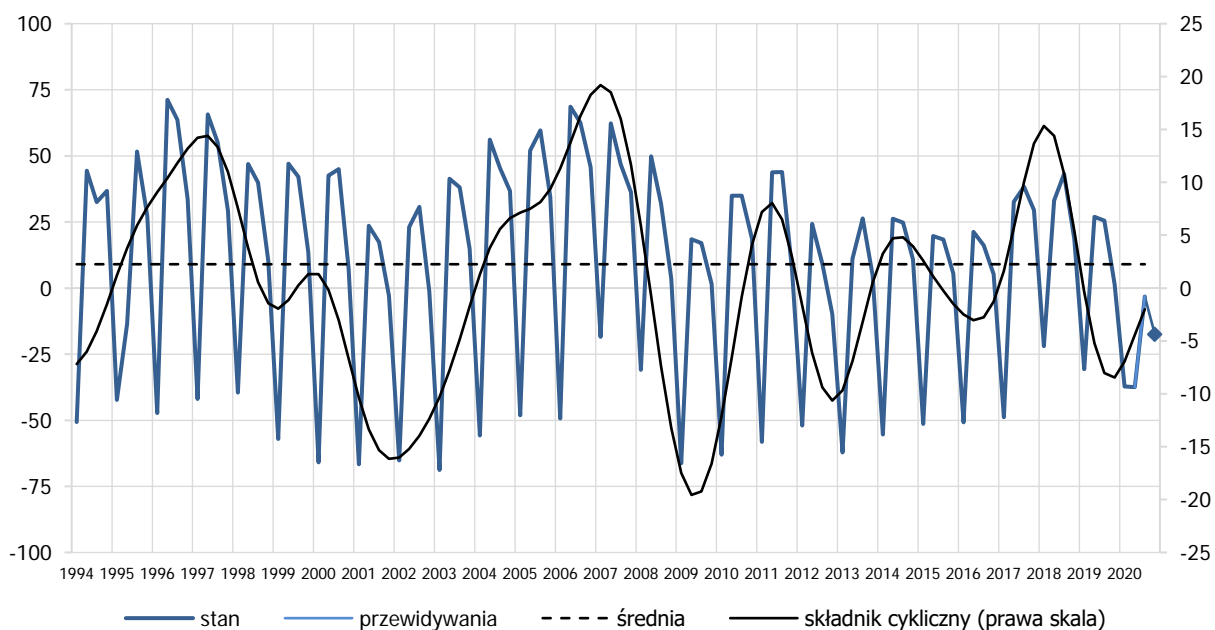

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

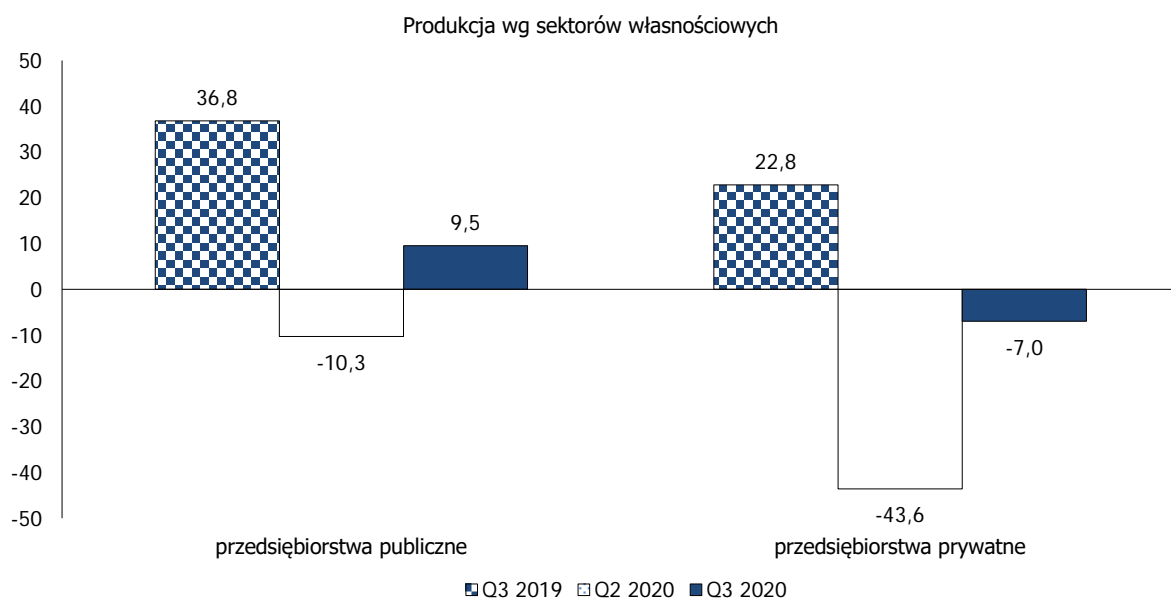

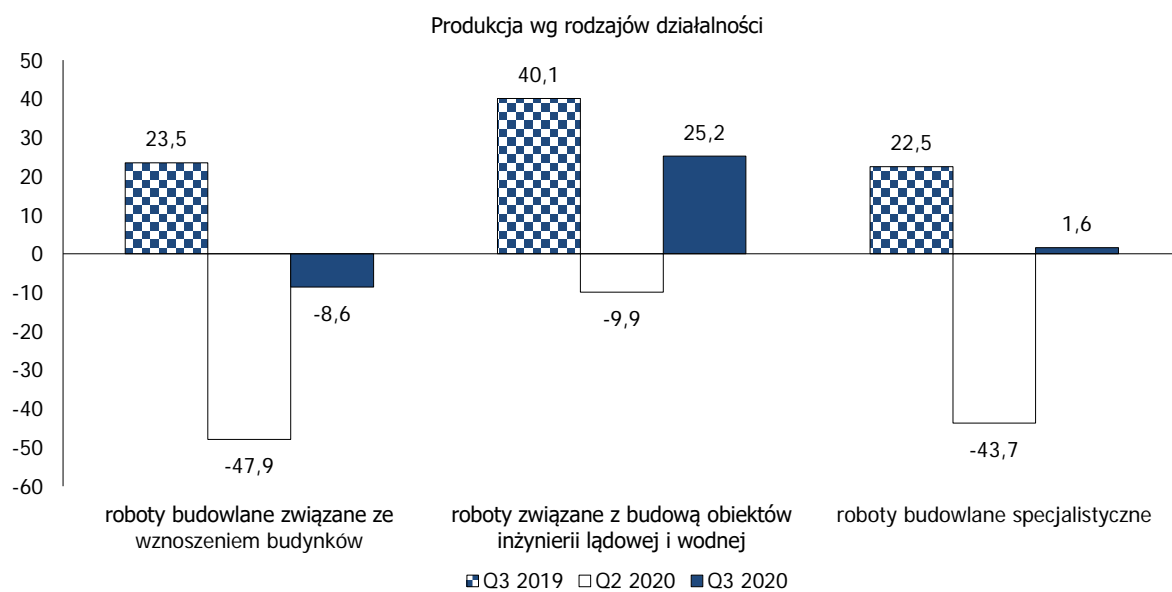
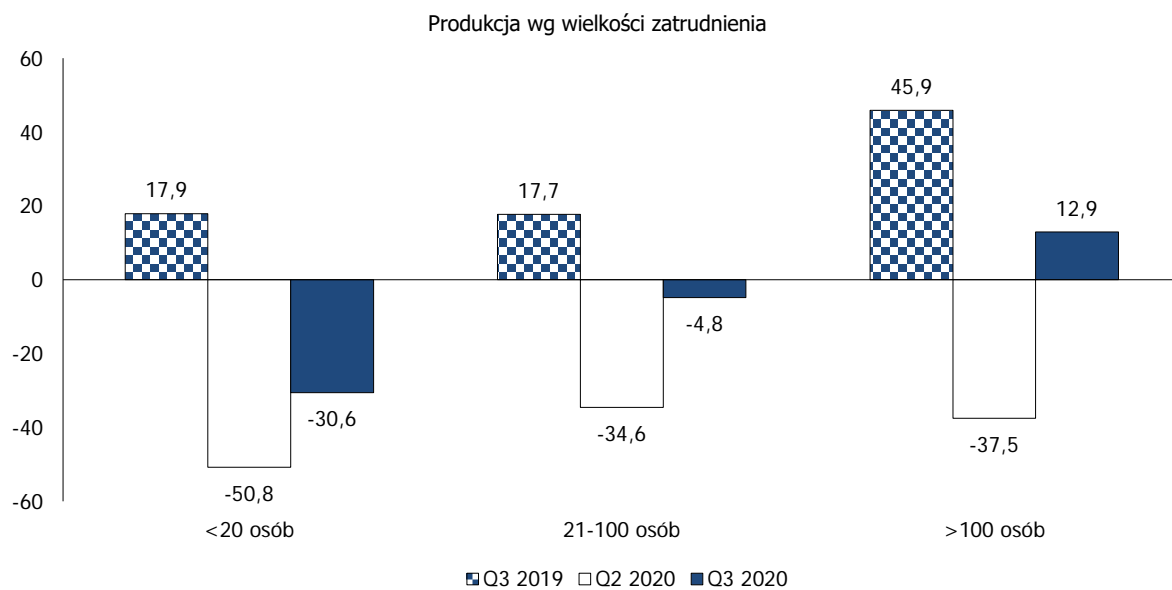
	Q3 2019	Q2 2020	Q3 2020
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-3,3	-48,1	-19,6
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	14,8	-43,8	-23,7
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	17,9	-32,3	-3,7
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	10,9	-48,0	-5,9
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	31,3	-38,4	-17,5
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	5,9	-19,3	-25,5
Województwo mazowieckie	1,5	-24,0	-22,3

PRODUKCJA

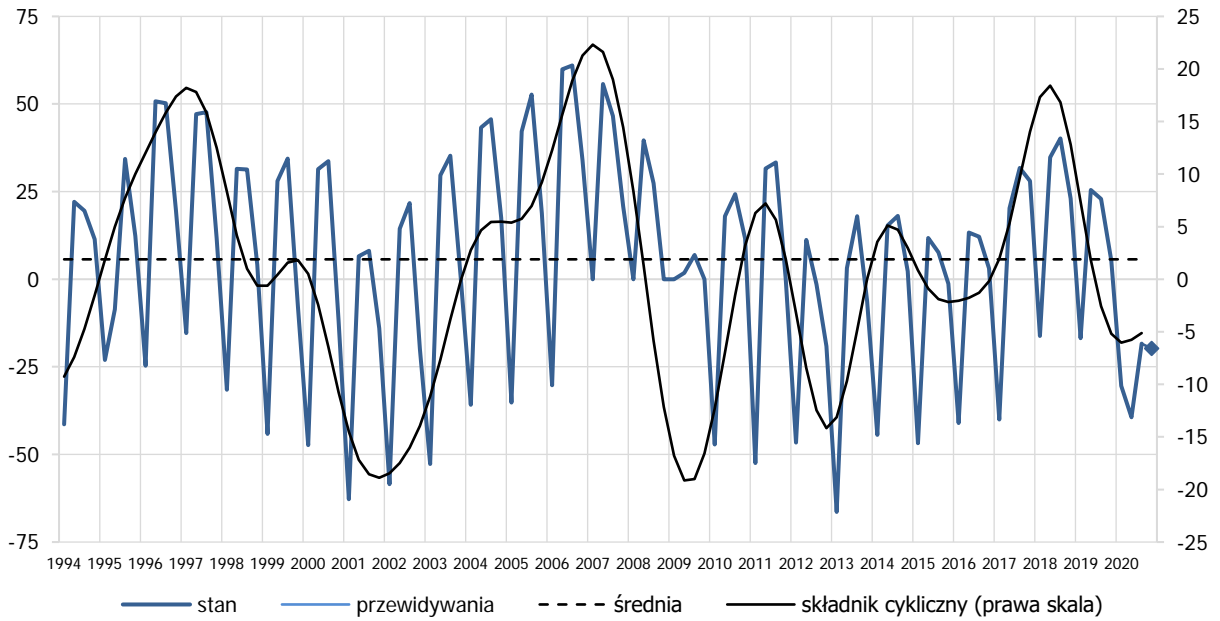

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	35,2	22,9	14,5	8,9	25,1	14,6
2. brak zmiany	55,1	55,6	33,8	44,7	46,6	53,3
3. spadek	9,7	21,5	51,7	46,4	28,3	32,1
saldo (1.-3.)	25,5	1,4	-37,2	-37,5	-3,2	-17,5

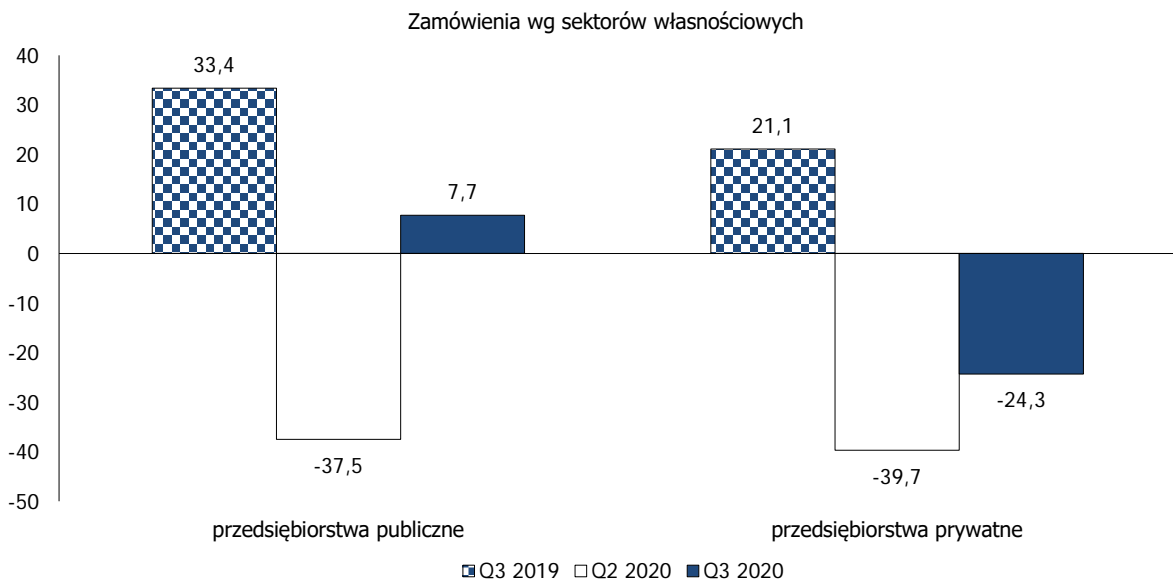

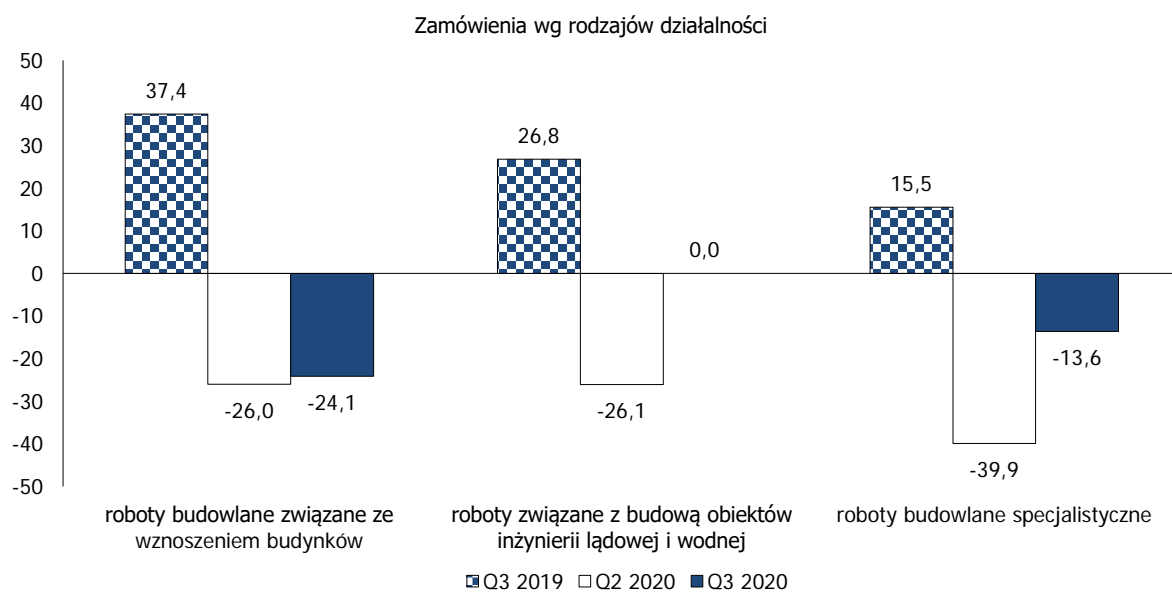
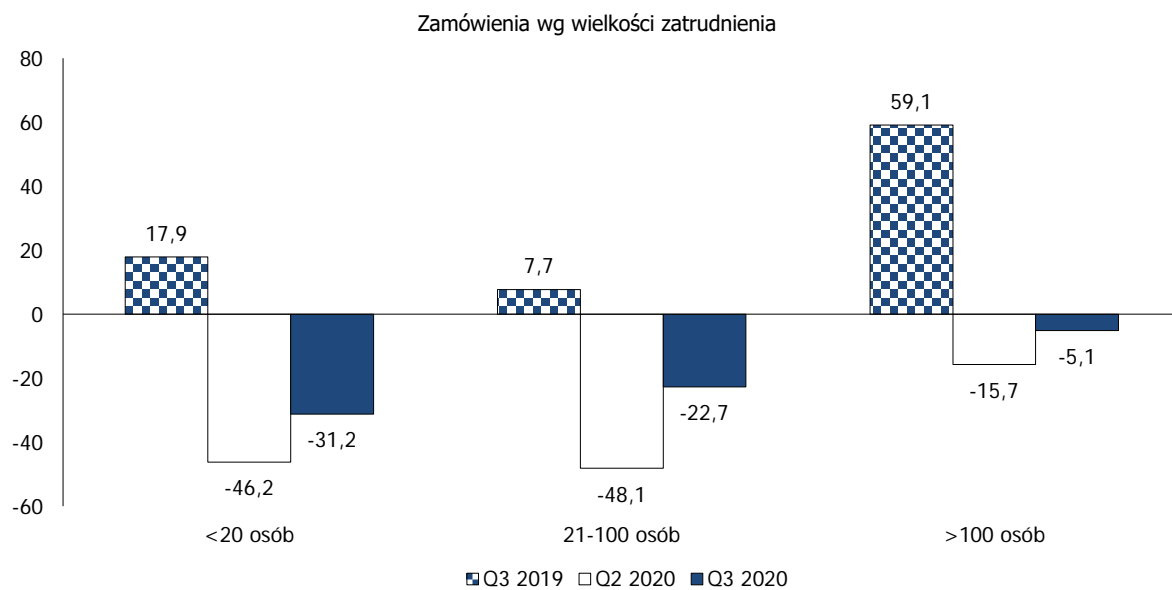

ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

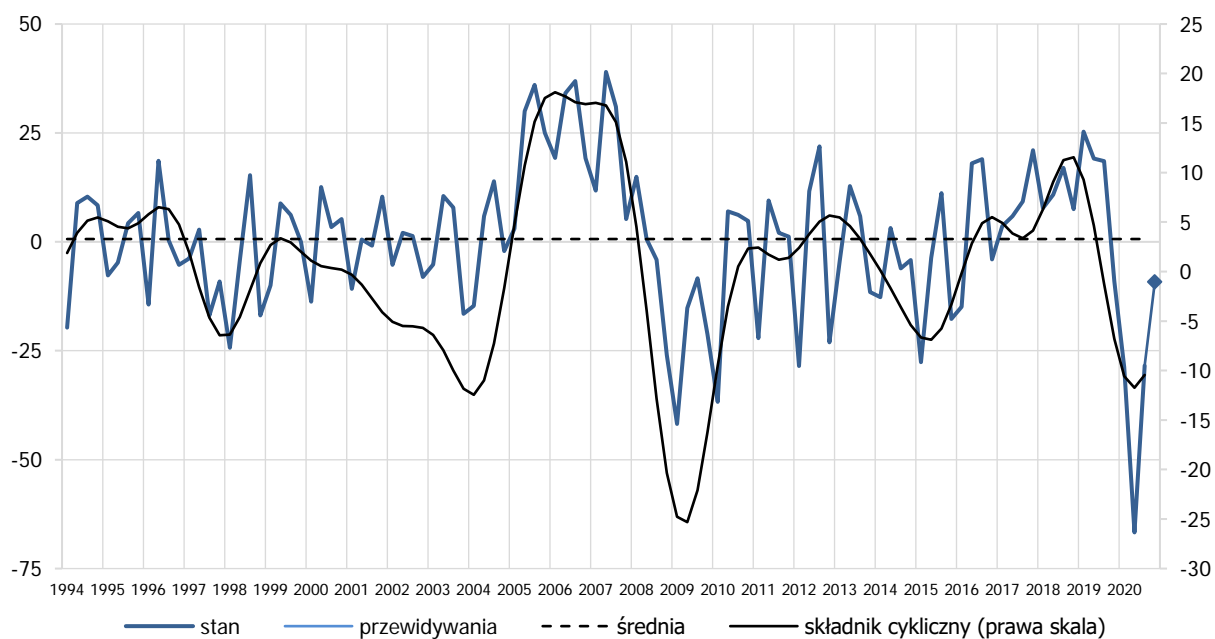

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	37,8	25,5	12,4	9,2	19,7	17,8
2. brak zmiany	47,3	54,3	44,8	42,2	42,2	44,6
3. spadek	14,9	20,2	42,8	48,6	38,1	37,6
saldo (1.-3.)	22,9	5,3	-30,4	-39,4	-18,4	-19,8

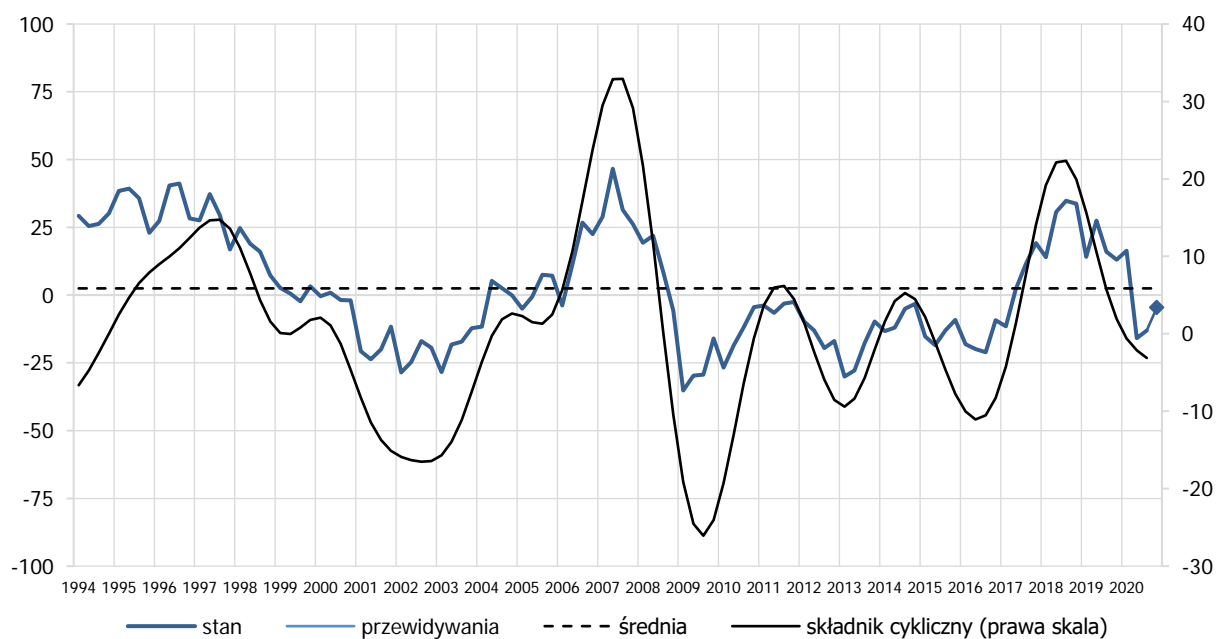

ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

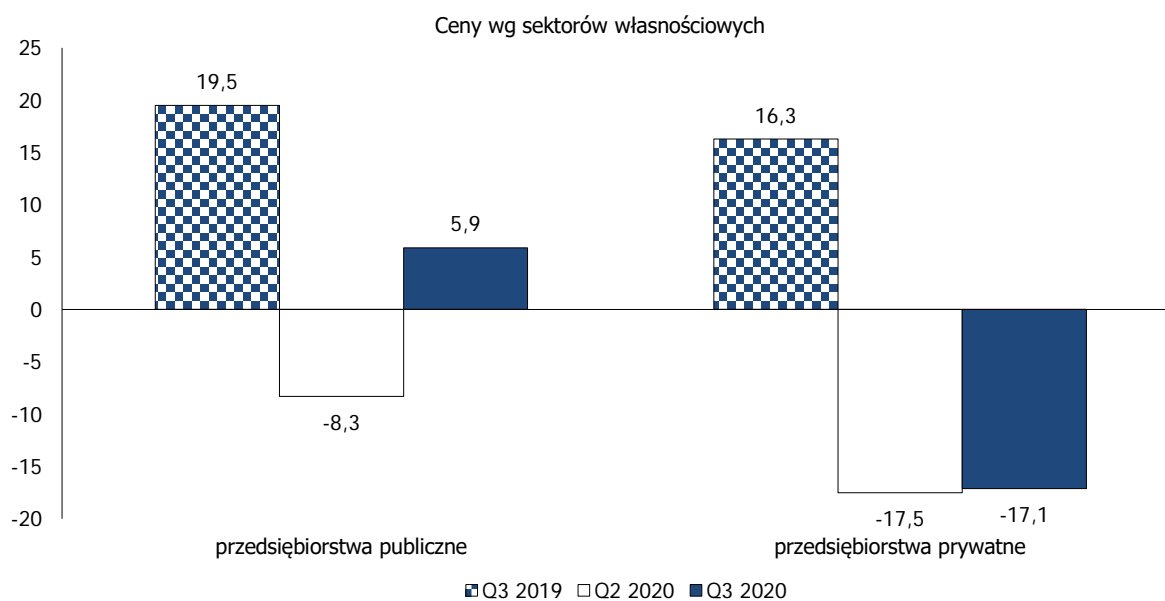

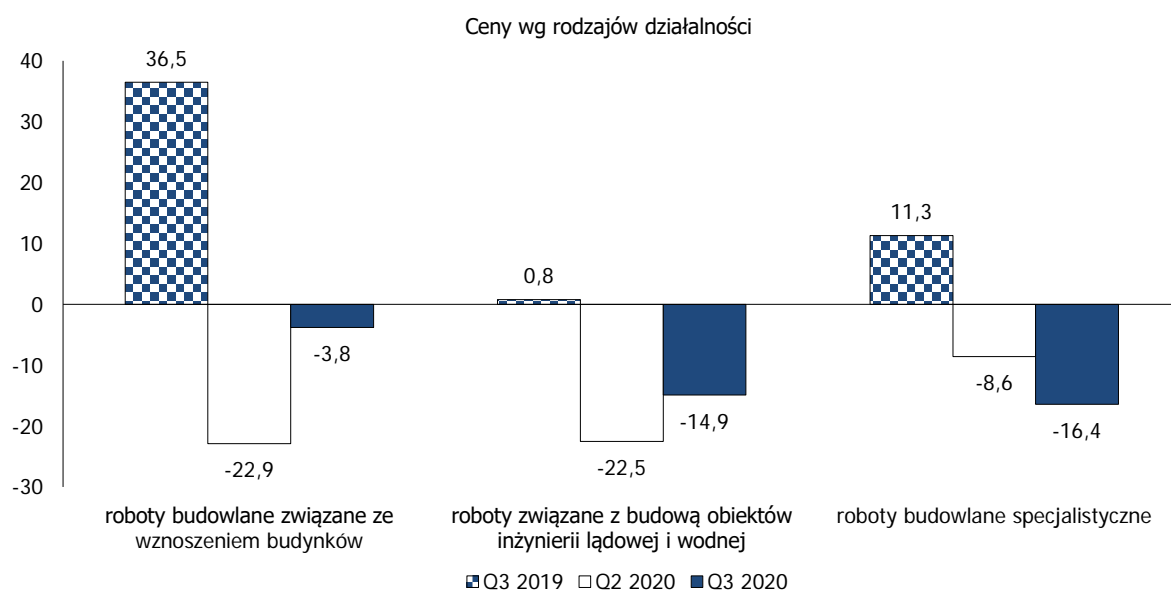
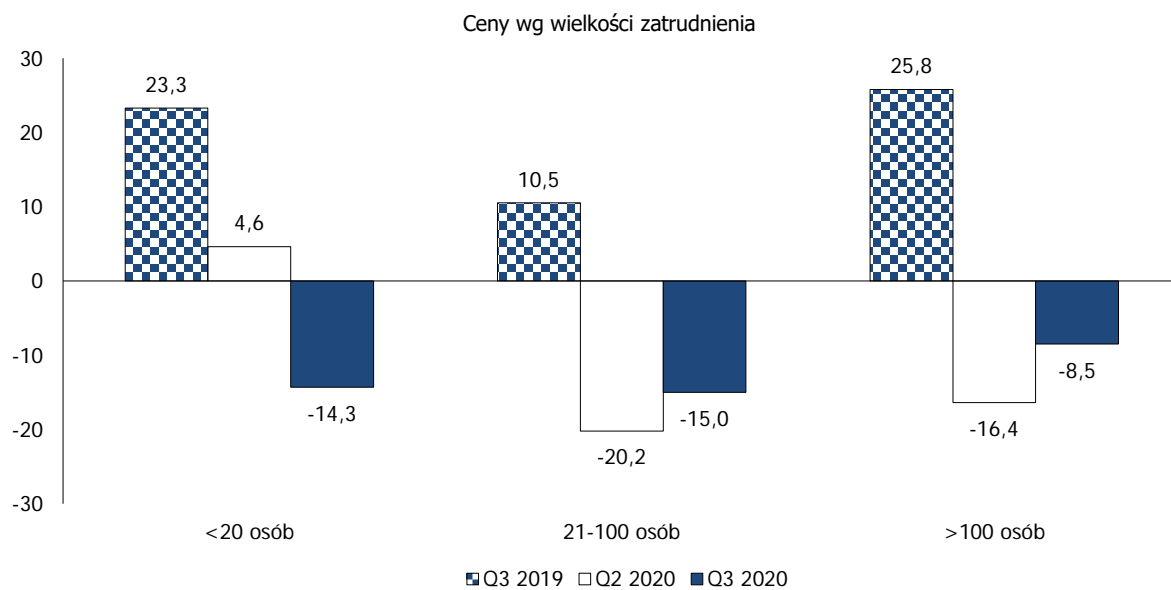
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	25,9	11,2	3,0	0,0	7,4	13,2
2. brak zmiany	66,7	68,5	65,2	33,3	56,8	64,5
3. spadek	7,4	20,2	31,8	66,7	35,8	22,4
saldo (1.-3.)	18,5	-9,0	-28,8	-66,7	-28,4	-9,2

CENY USŁUG BUDOWLANYCH

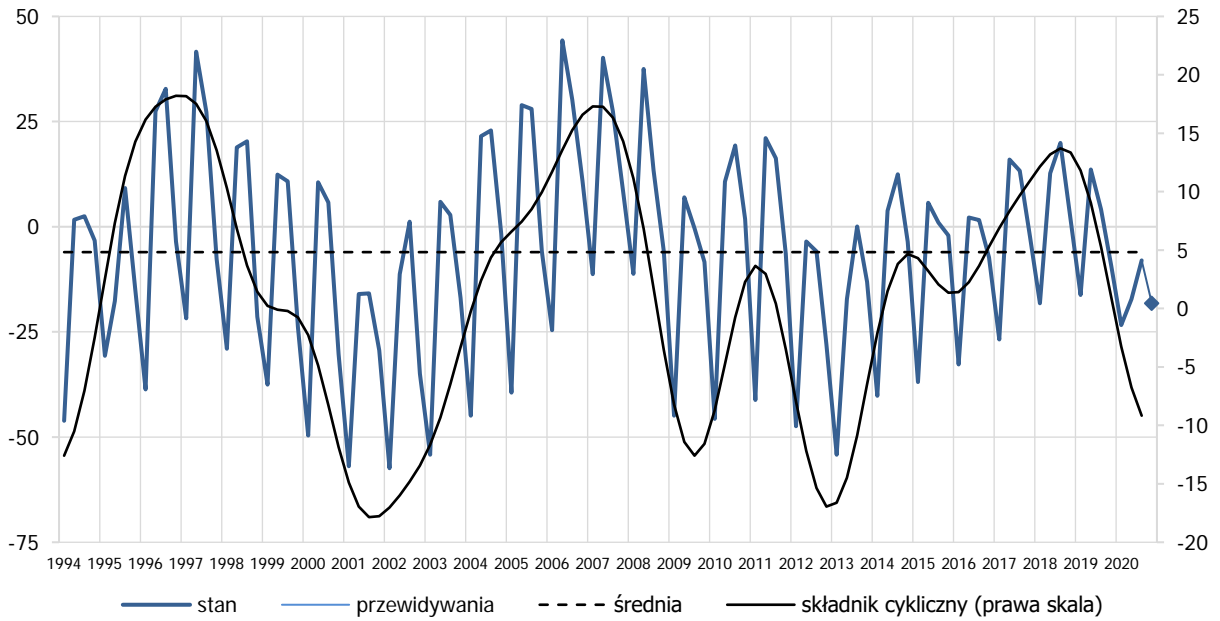

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	25,5	19,5	25,0	9,9	10,8	13,0
2. brak zmiany	65,0	74,0	66,4	64,3	65,4	69,4
3. spadek	9,5	6,5	8,6	25,8	23,8	17,6
saldo (1.-3.)	16,0	13,0	16,4	-15,9	-13,0	-4,6

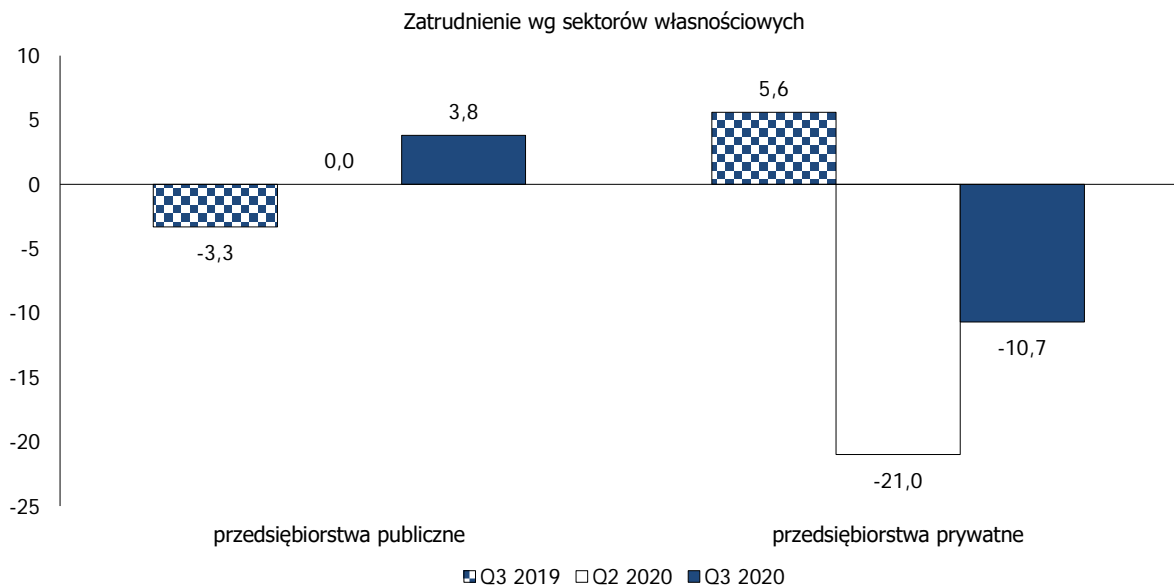

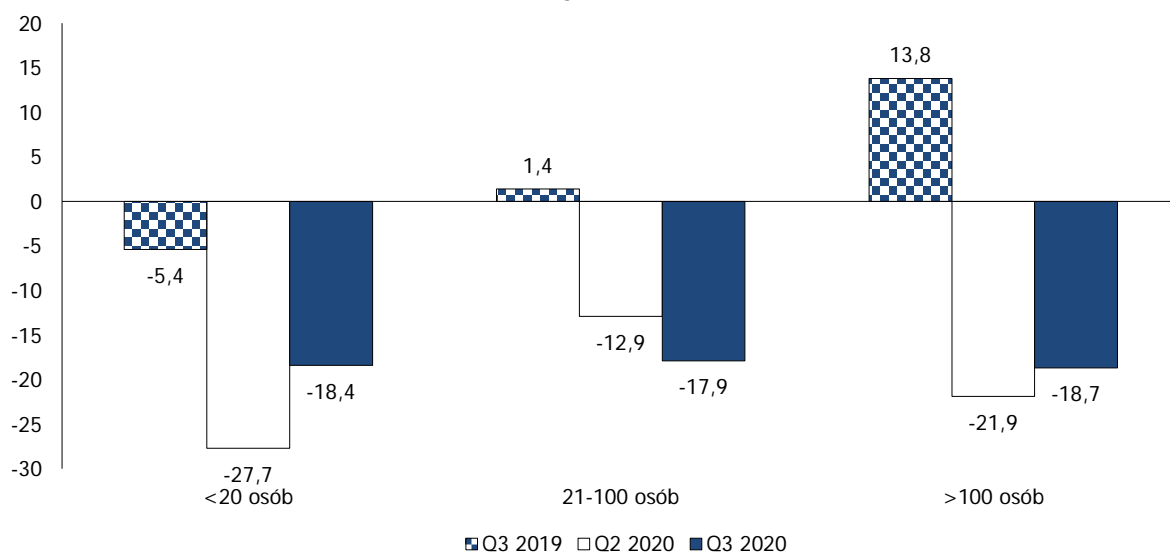
ZATRUDNIENIE

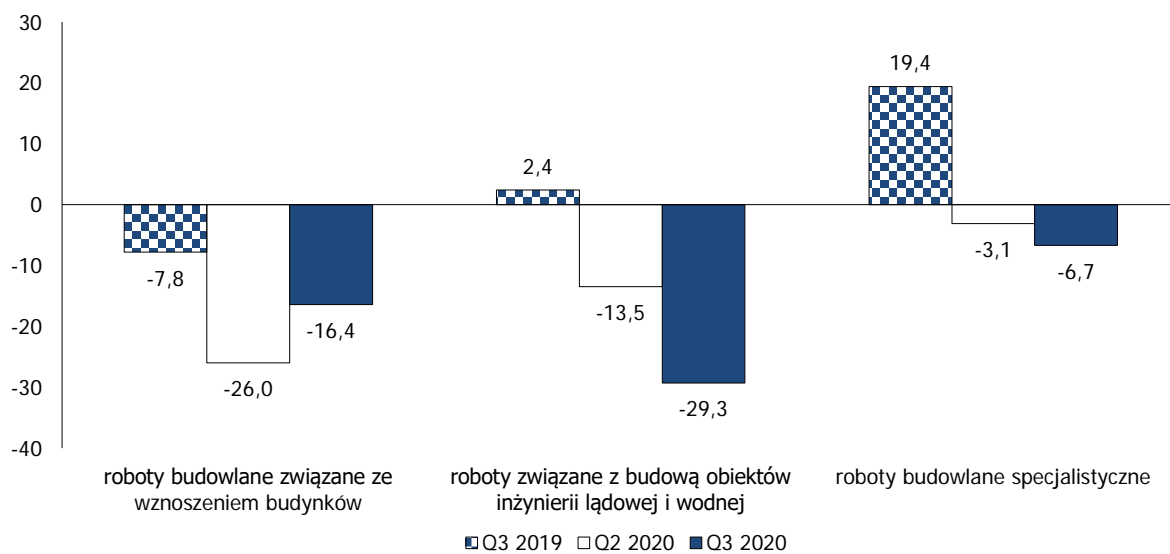
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	17,1	9,9	4,4	4,7	10,7	5,4
2. brak zmiany	69,9	70,7	67,8	73,4	70,6	71,0
3. spadek	13,0	19,3	27,8	21,9	18,7	23,6
saldo (1.-3.)	4,1	-9,4	-23,4	-17,2	-8,0	-18,2

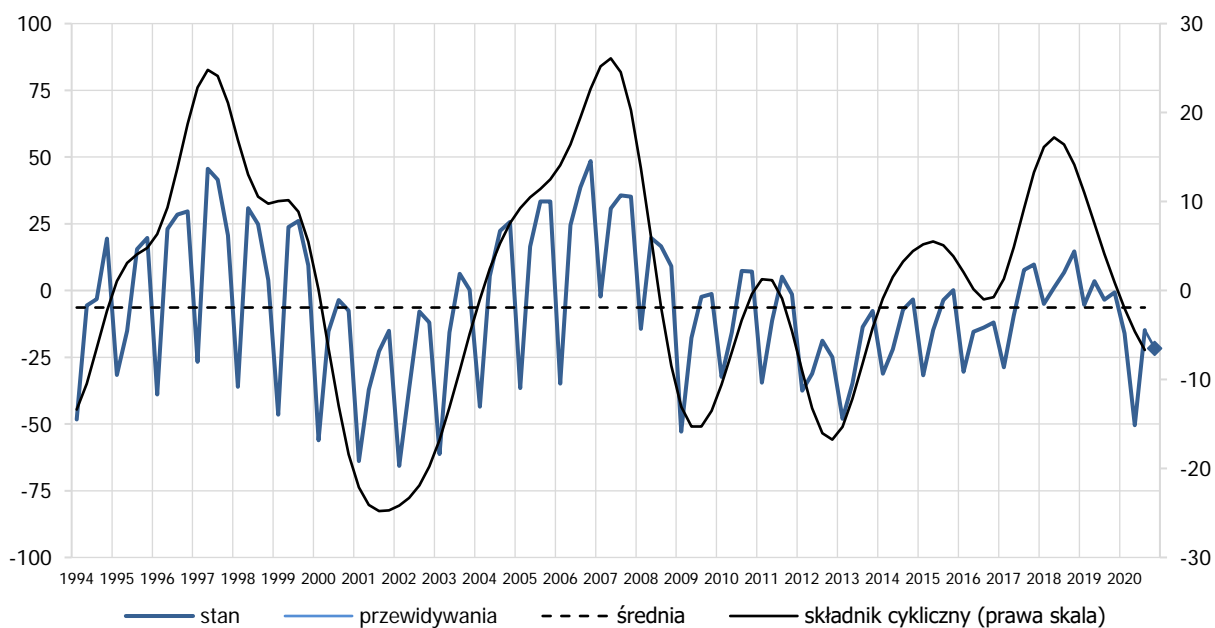
Zatrudnienie wg wielkości zatrudnienia

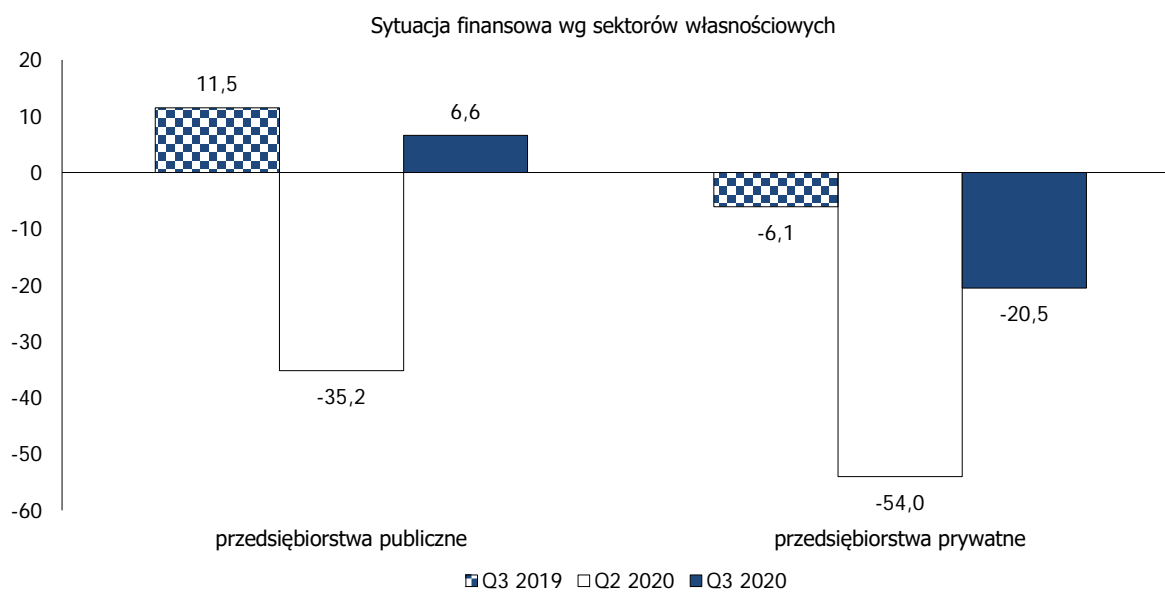
Zatrudnienie wg rodzajów działalności

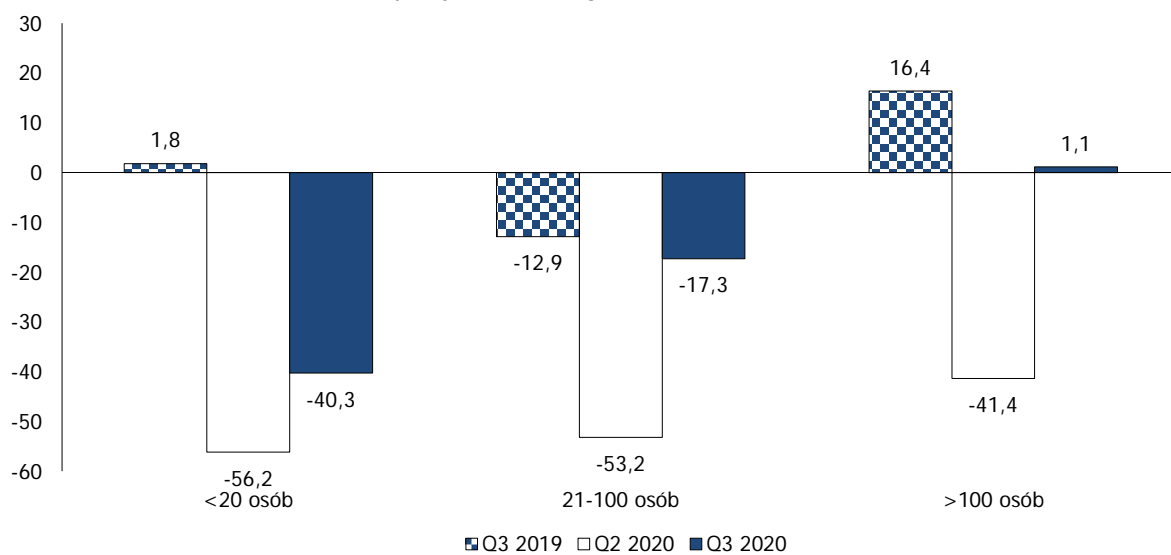
SYTUACJA FINANSOWA

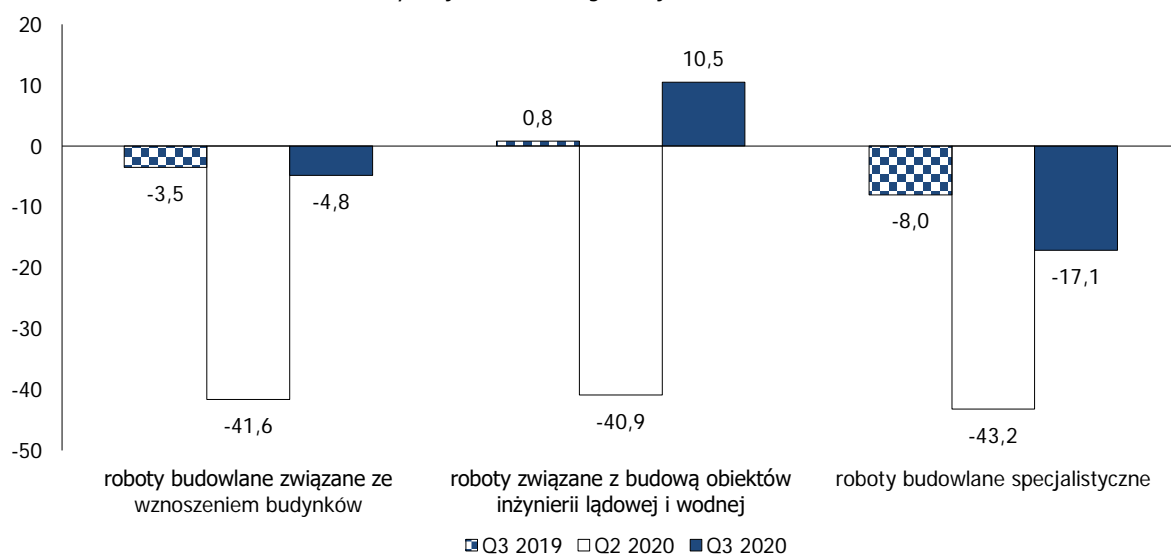
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. poprawa	15,7	15,2	14,5	7,4	12,8	13,9
2. brak zmiany	65,2	68,9	54,9	34,7	59,7	50,5
3. pogorszenie	19,1	15,9	30,5	57,9	27,6	35,6
saldo (1.-3.)	-3,4	-0,7	-16,0	-50,5	-14,8	-21,7

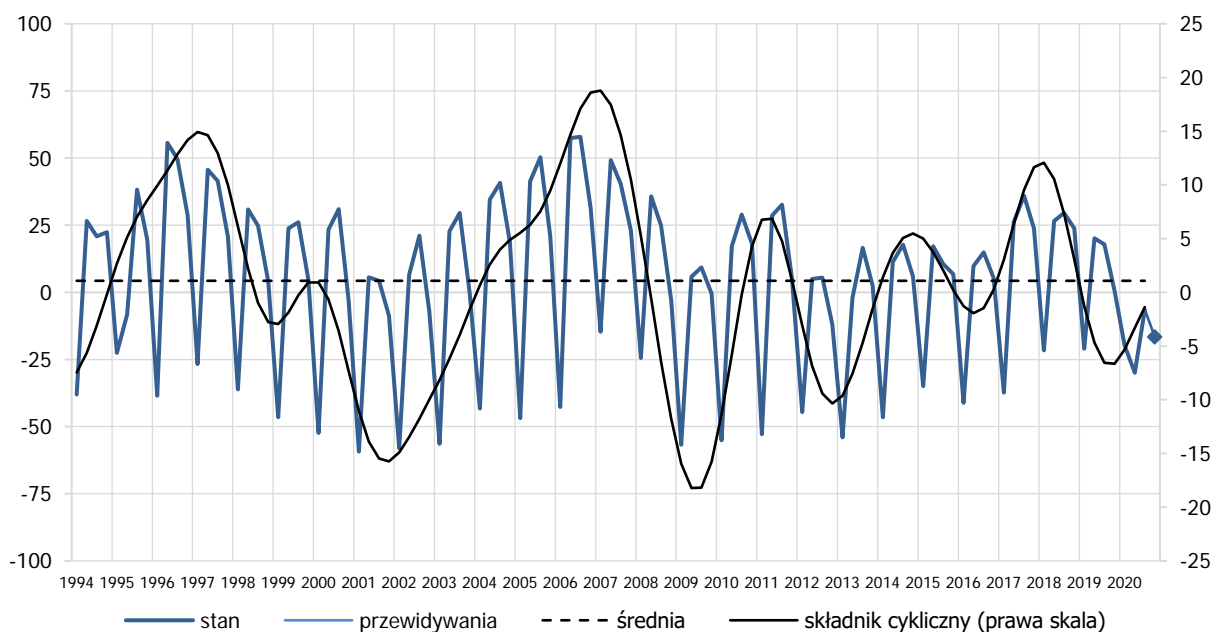
Sytuacja finansowa wg wielkości zatrudnienia

Sytuacja finansowa wg rodzajów działalności

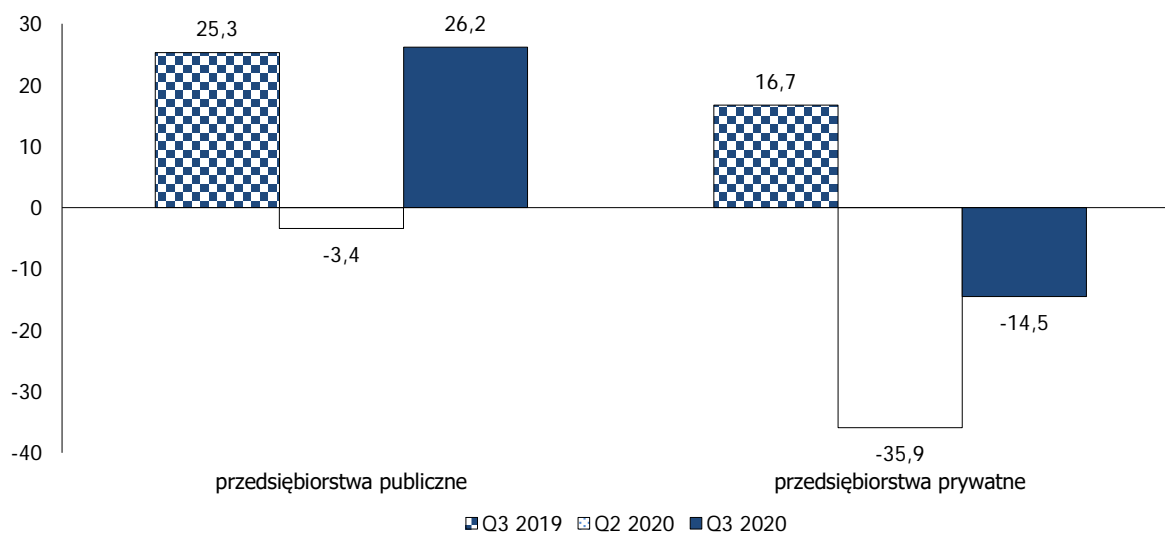

WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

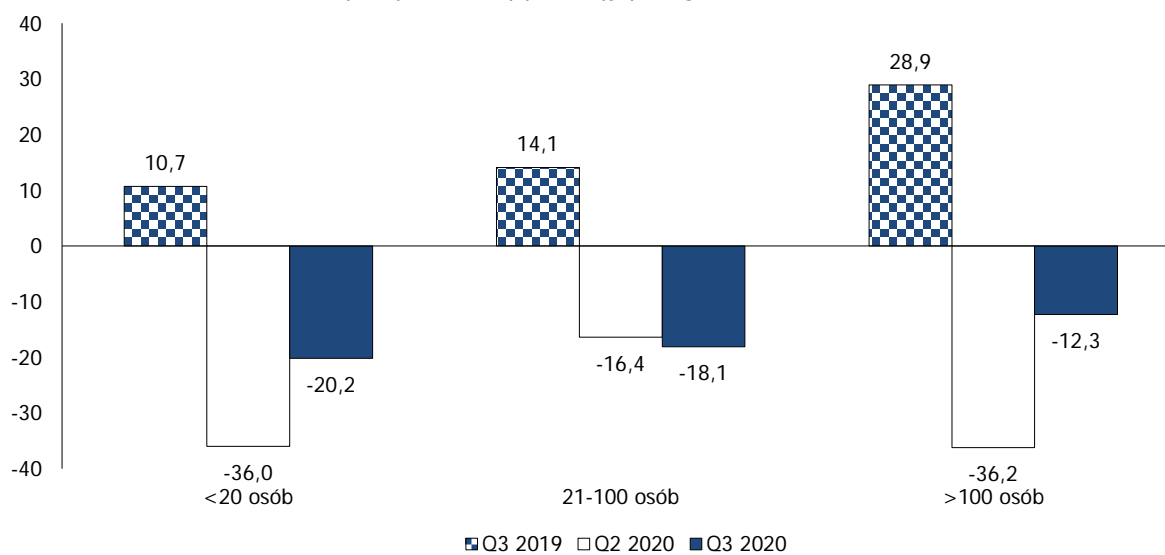

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	26,2	17,4	11,4	11,0	20,3	9,6
2. brak zmiany	65,5	65,7	57,5	48,1	53,0	64,1
3. spadek	8,3	17,0	31,1	40,9	26,7	26,3
saldo (1.-3.)	17,9	0,4	-19,7	-29,9	-6,4	-16,7

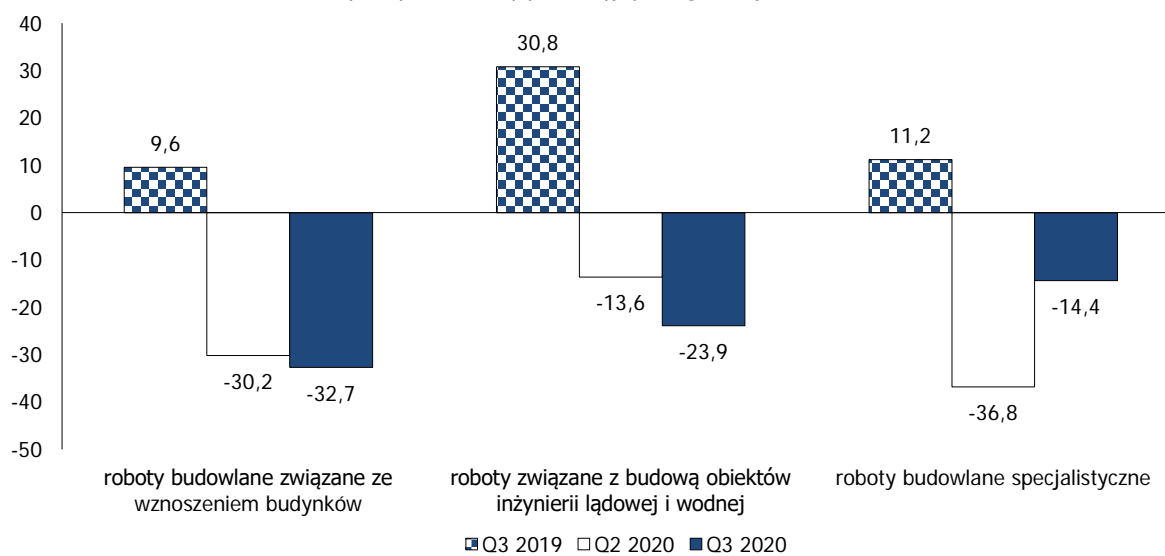
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg sektorów własnościowych

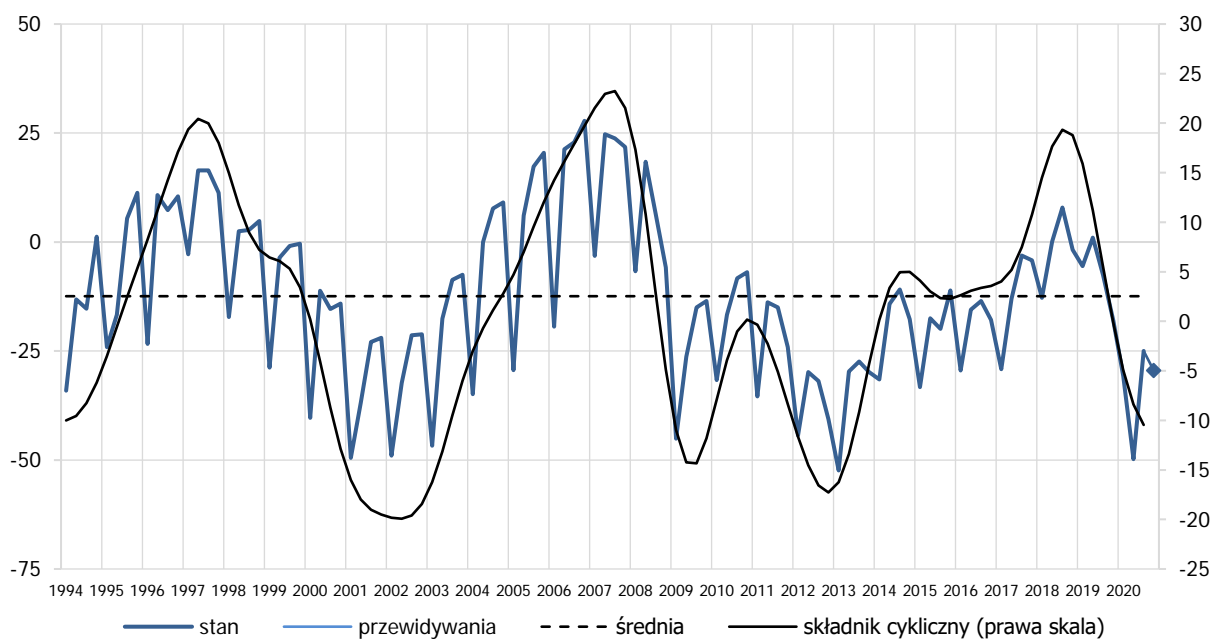
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

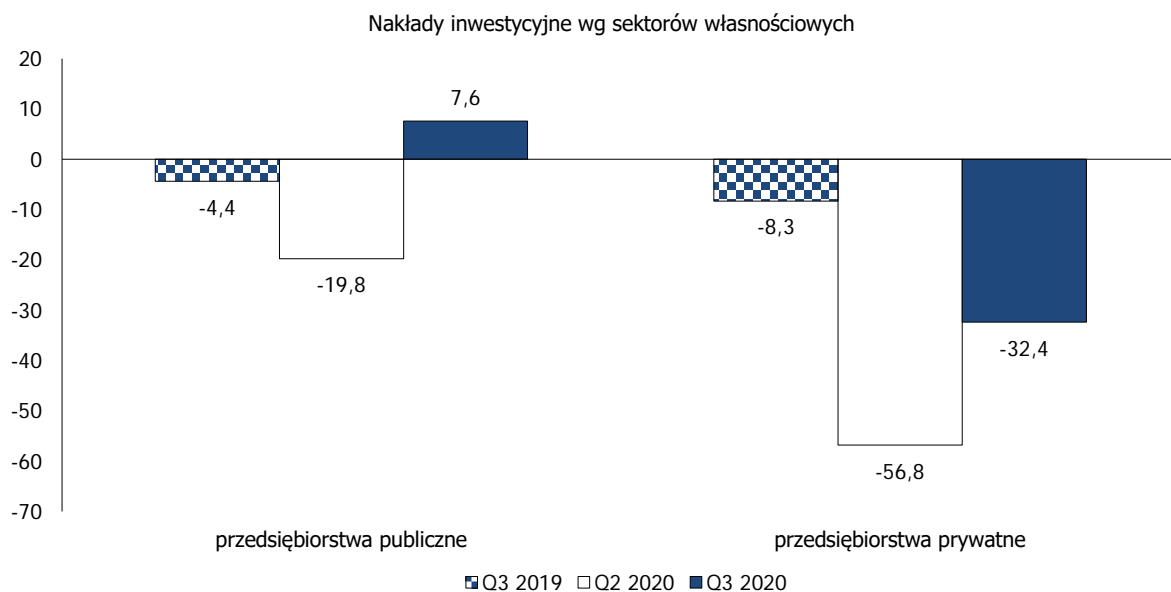
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg rodzajów działalności

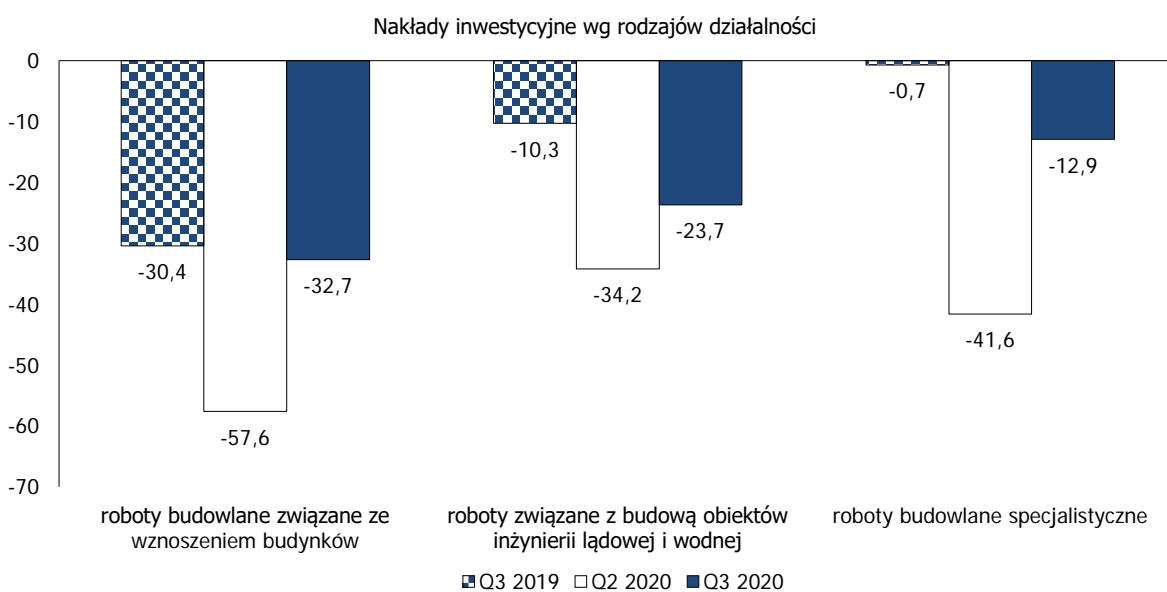
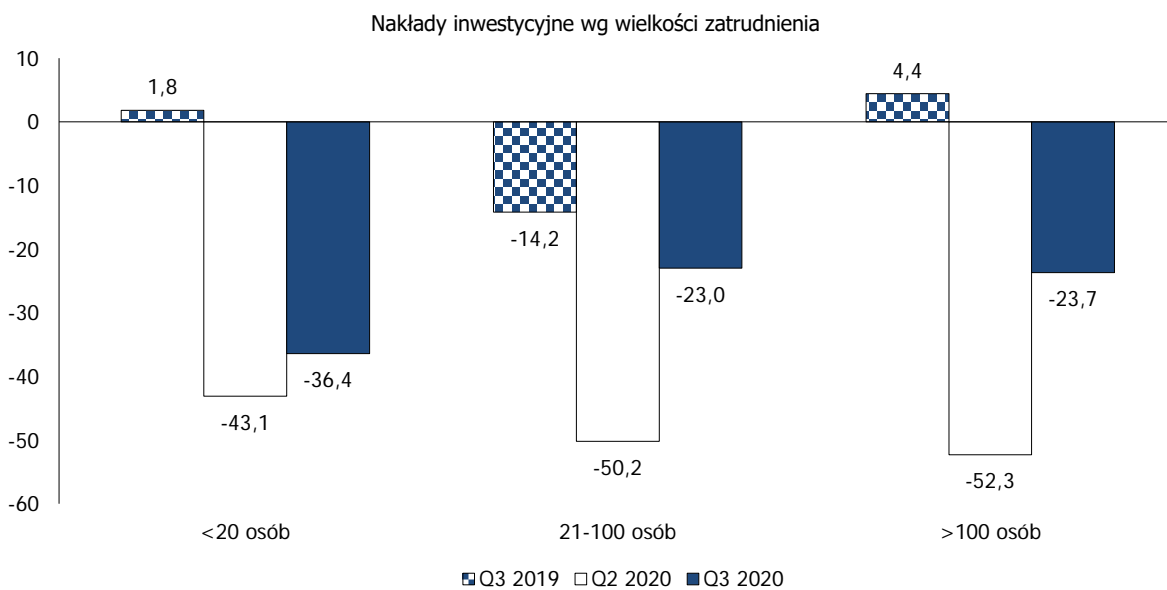

NAKŁADY INWESTYCYJNE

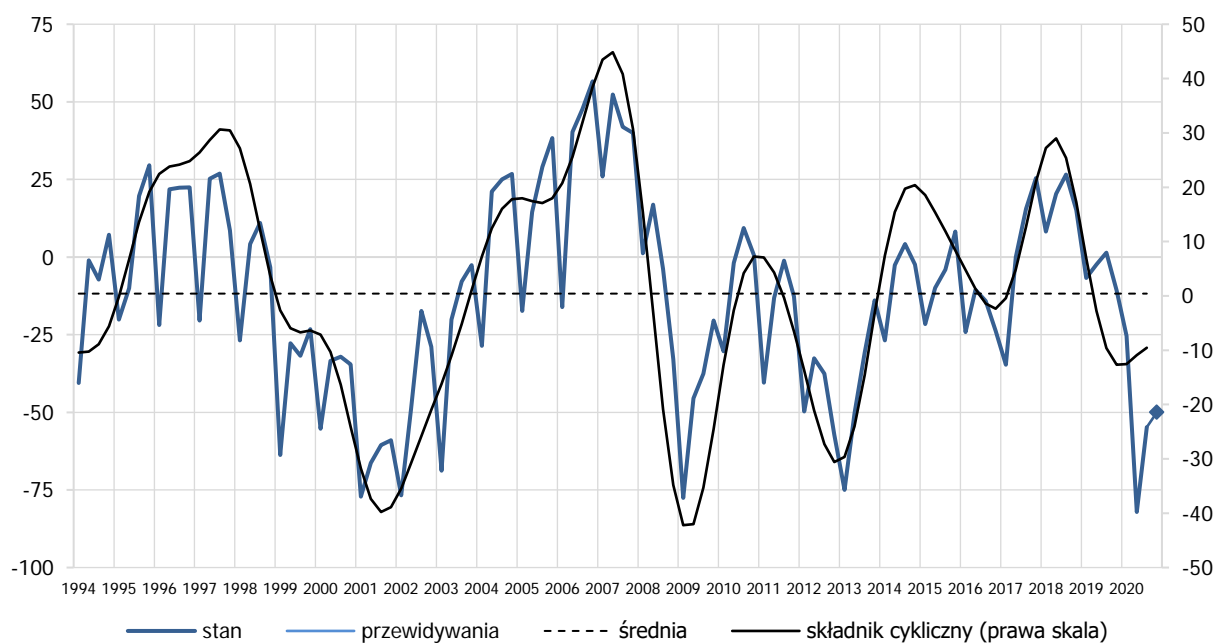

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. wzrost	15,1	12,8	7,5	4,5	11,2	4,9
2. brak zmiany	62,1	56,5	54,4	41,1	52,6	60,7
3. spadek	22,7	30,8	38,2	54,3	36,2	34,4
saldo (1.-3.)	-7,6	-18,0	-30,7	-49,8	-25,0	-29,5

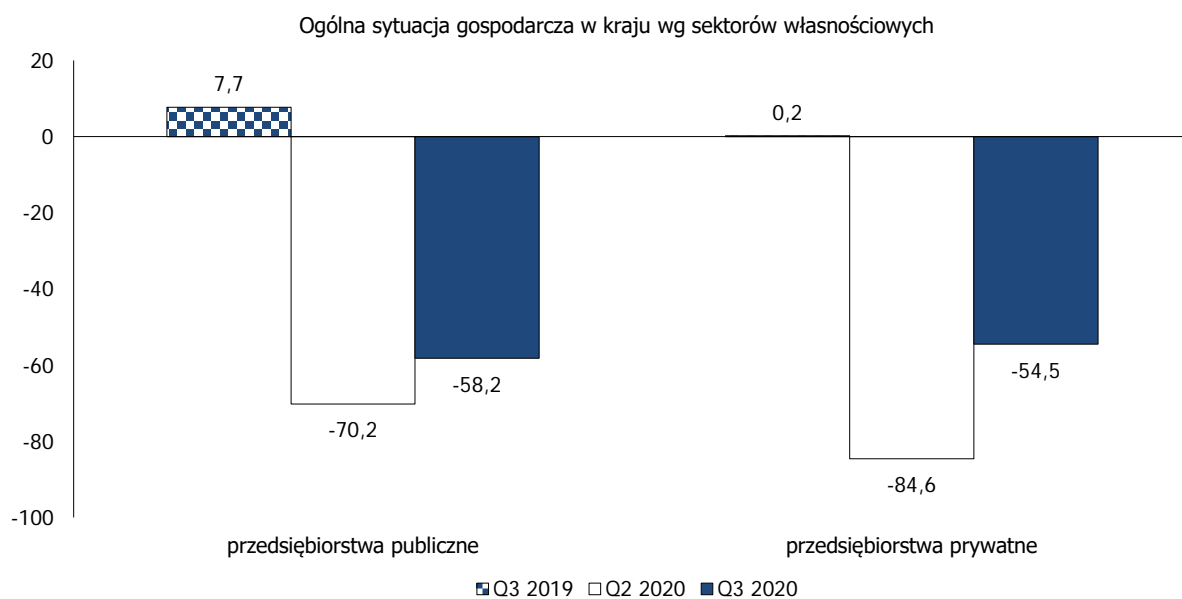

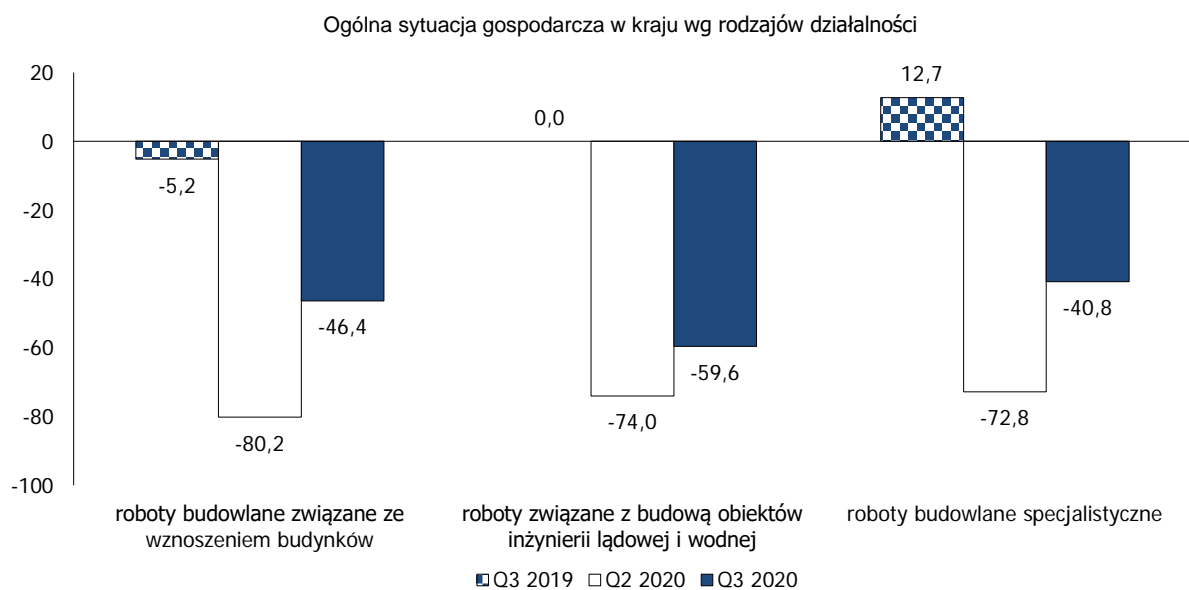
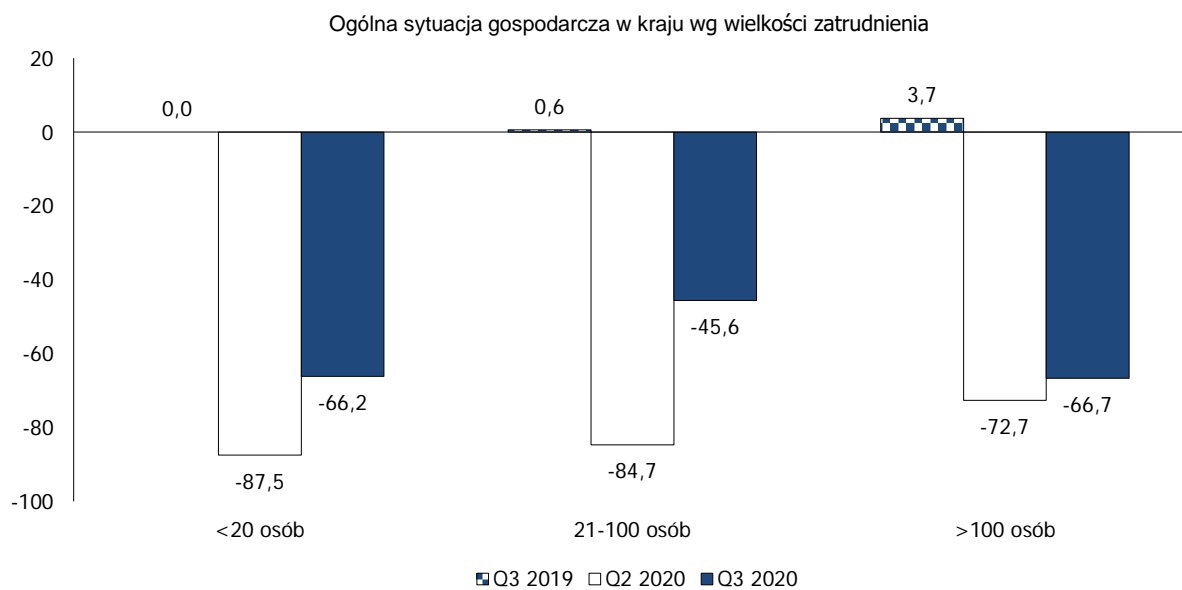

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

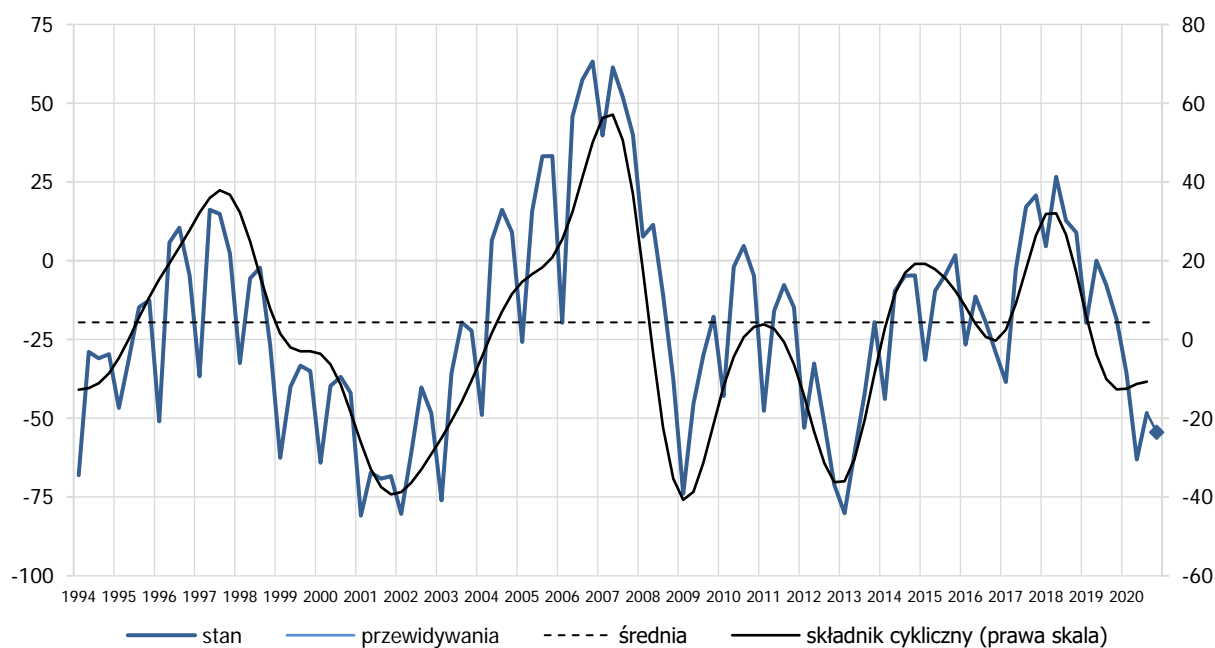

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. poprawa	17,8	13,0	13,0	0,0	6,5	6,3
2. brak zmiany	65,9	63,3	48,6	17,9	32,2	37,4
3. pogorszenie	16,4	23,7	38,4	82,1	61,3	56,3
saldo (1.-3.)	1,4	-10,7	-25,4	-82,1	-54,8	-50,0

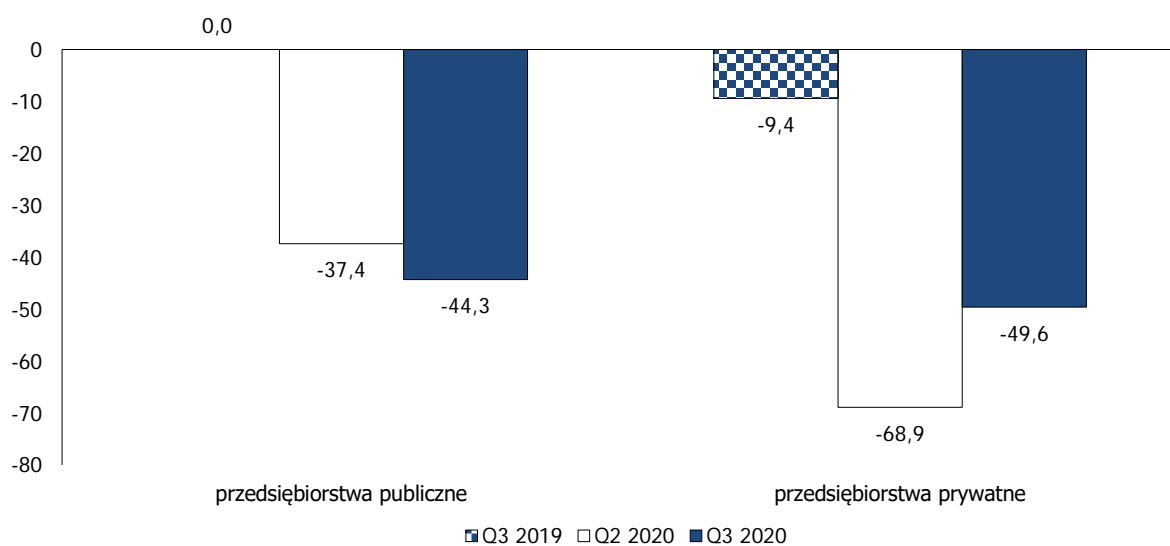

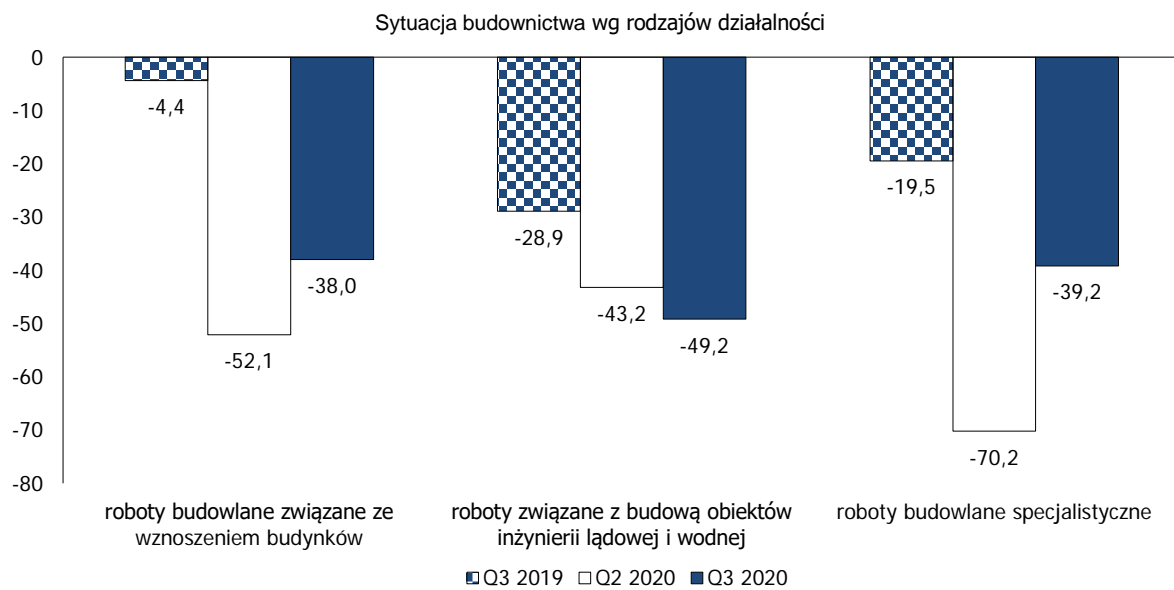
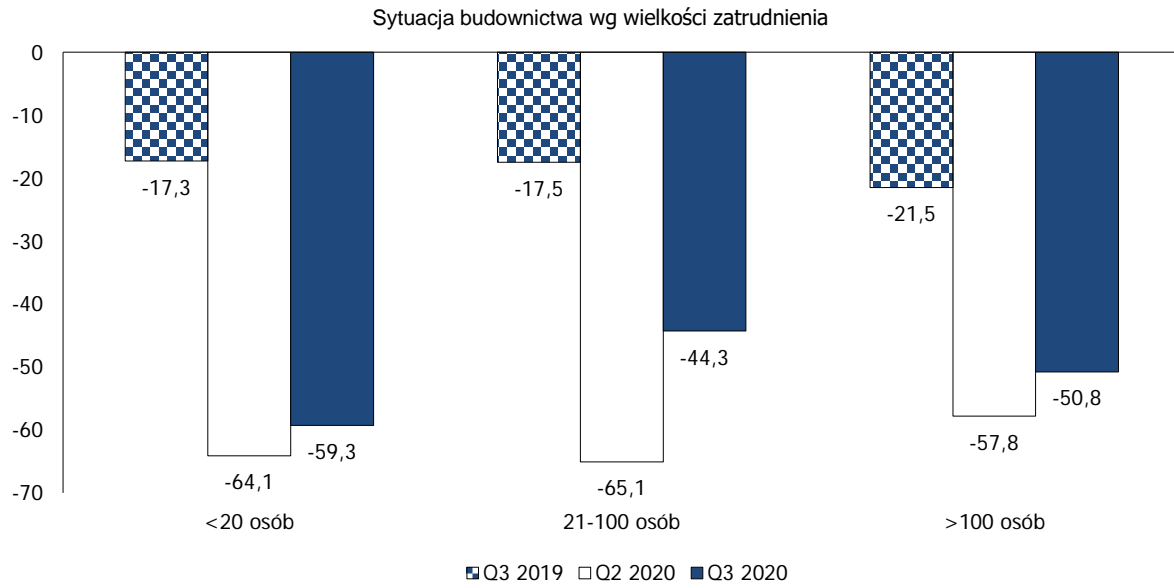
SYTUACJA BUDOWNICTWA

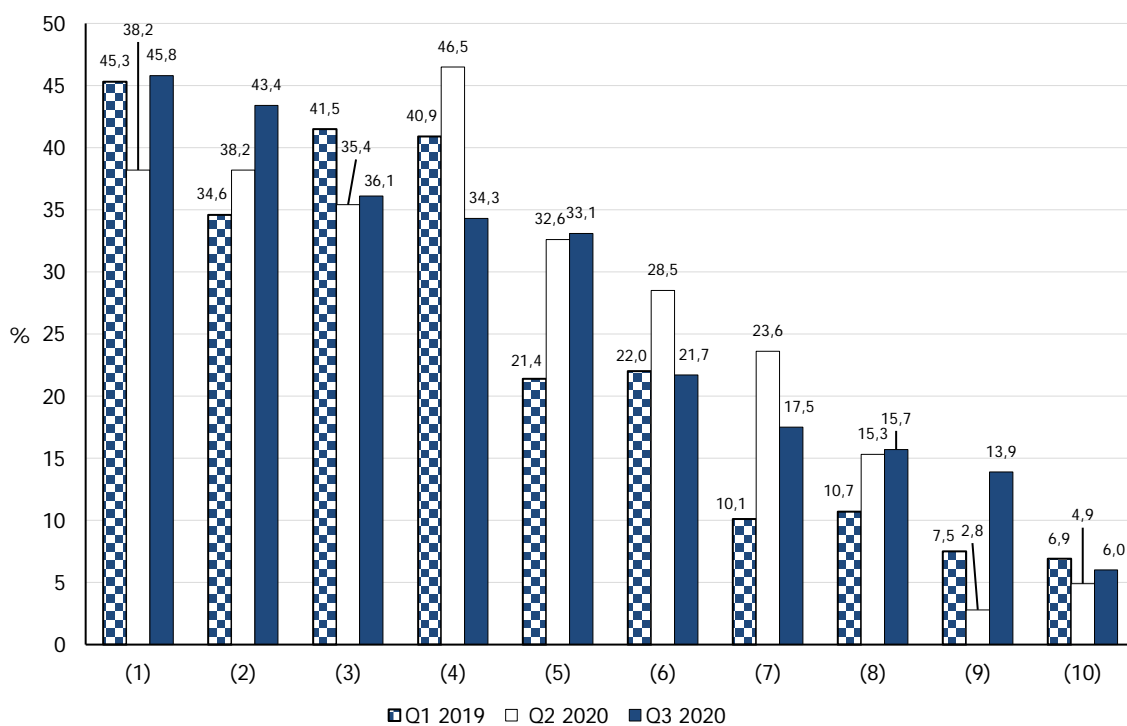
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	Q2 2020	Q3 2020	przewidywania
1. poprawa	18,3	12,5	9,7	1,4	6,7	4,0
2. brak zmiany	55,6	56,3	44,8	34,1	38,2	37,5
3. pogorszenie	26,1	31,2	45,5	64,5	55,0	58,5
saldo (1.-3.)	-7,8	-18,7	-35,8	-63,1	-48,3	-54,5

Sytuacja budownictwa wg sektorów własnościowych

BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) niestabilność przepisów prawnych
- (4) ceny surowców i materiałów
- (5) niedostateczny popyt
- (6) zatory płatnicze
- (7) niekorzystne warunki pogodowe
- (8) inne
- (9) trudności w uzyskaniu kredytu
- (10) nie ma barier